

МІНІСТЕРСТВО
РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ,
ТОРГІВЛІ ТА СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

ДЕПАРТАМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ
ТА МАКРОЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ

Україна

у 2020-2021 роках:

НАСЛІДКИ ПАНДЕМІЇ

КОНСЕНСУС-ПРОГНОЗ

51

2020

У відповідь на ситуацію, що наразі склалася в Україні та світі на фоні пандемії COVID-19, Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України разом з Представництвом ЮНІСЕФ в Україні підготувало додатковий тематичний випуск Консенсус-прогнозу "Україна у 2020-2021 роках: наслідки пандемії".

Консенсус-прогноз "Україна у 2020-2021 роках: наслідки пандемії" було підготовлено з метою висвітлення консенсусного бачення майбутніх тенденцій та об'єктивної оцінки ризиків та викликів, які постали як перед світовою економікою, так і перед економікою України внаслідок світової рецесії та введення в Україні обмежувальних заходів під час боротьби з пандемією коронавірусу COVID-19. Формування оптимального пакету заходів підтримки розвитку економіки України під час та після завершення пандемії має базуватися на вивченні результатів прогнозно-розрахункової роботи відповідно до найбільш вірогідного прогнозного сценарію на 2020-2021 роки.

Консенсус-прогноз – це усереднені значення основних прогнозних показників економічного розвитку України, які розраховані як медіана на основі експертних оцінок учасників опитування провідних фахівців у сфері макроаналізу та прогнозування.

Вперше випуск містить як консенсус-прогноз експертів, підготовлений ними на основі власних припущень та власного сценарію розвитку економіки, так і усереднене значення оцінених експертами кількох основних прогнозних показників на основі єдиних припущень та єдиного консенсусного сценарію розвитку економіки. Ці припущення як зовнішні, так і внутрішні в рамках одного найбільш вірогідного за оцінками експертів сценарію було отримано від експертів в рамках проведення анкетного опитування, усереднено і направлено експертам для проведення повторних розрахунків.

Публікація "Консенсус-прогноз" – періодичне видання Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, яке готується департаментом стратегічного планування та макроекономічного прогнозування, головною метою діяльності якого є вироблення рекомендацій економічної політики щодо забезпечення стабільного й збалансованого економічного зростання України та макроекономічне прогнозування можливих сценаріїв розвитку країни.

Публікація стане у нагоді урядовцям, фахівцям центральних та місцевих органів виконавчої влади, науковцям, представникам громадських організацій, усім, кого цікавлять питання соціально-економічного розвитку країни, макроекономічного прогнозування.

Наведений у публікації прогноз економічного і соціального розвитку України на 2020-2021 роки розраховано на базі матеріалів, наданих експертами Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Міністерства фінансів України, Національного банку України, ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України", Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, Навчально-наукового інституту менеджменту безпеки Університету "КРОК", ДП "Держзовнішінформ", Міжнародного центру перспективних досліджень, Dragon Capital, Інвестиційної банківської компанії ICU, АТ "УКРСИББАНК", незалежної аналітичної платформи VoxUkraine тощо.

Звертаємо увагу на те, що всі прогнозні показники, надані учасниками опитування, не є офіційними прогнозами установ, а лише експертними оцінками фахівців. Результати опитування експертів, що проводилося у квітні 2020 року, наведено у даному випуску "Консенсус-прогнозу".

Публікація підготовлена та виготовлена за підтримки Представництва Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні. Думки, висловлені в публікації, є позицією авторів і не обов'язково відображають політики та погляди ЮНІСЕФ.

Ми висловлюємо щире подяку всім спеціалістам, які брали участь у цій роботі.

При використанні матеріалів посилання на джерело обов'язкове.

© Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України

ЗМІСТ

ПРОГНОЗ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ НА 2020-2021 РОКИ	4
РЕЗУЛЬТАТИ АНКЕТНОГО ОПИТУВАННЯ	9
РИЗИКИ / ЯВИЩА НА 2020-2021 РОКИ	20
УЗАГАЛЬНЕНІ ПРИПУЩЕННЯ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУ	23
ДОДАТКИ	25
Основні макроекономічні показники за 2013-2019 роки ¹	25
Динаміка прогнозу на 2019 рік	26
Динаміка прогнозу на 2020 рік	27
Динаміка прогнозу на 2021 рік	29
Динаміка інтегральних оцінок на 2020–2021 роки	31
Динаміка припущень на 2019 рік	33
Методологічні пояснення до таблиць	34

Видання підготовлено Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України разом з Представництвом ЮНІСЕФ в Україні та містить матеріали, що були представлені провідними експертами (організаціями), які здійснюють свою діяльність у галузі макроекономічного аналізу та прогнозування.

Метою проведення опитування є підвищення якості макроекономічних прогнозів шляхом вираження експертної думки (поточних економічних тенденцій, результатів досліджень, прогнозів), визначення перспектив стосовно подальших шляхів розвитку країни та обміну інформацією між основними прогнозуючими організаціями (урядовими установами, міжнародними фінансовими організаціями, науково-дослідними інститутами, аналітичними центрами, недержавними організаціями тощо).

ПРОГНОЗ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ НА 2020-2021 РОКИ

До Вашої уваги пропонується восьмий варіант прогнозу основних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2020 рік та п'ятий варіант прогнозу на 2021 рік, розраховані на базі матеріалів, представлених учасниками опитування.

Пандемія гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, стала тим фактором, який змусив весь світ переглянути не лише свої прогнози розвитку, свою короткострокову економічну та соціальну політику, але і по іншому підійти до формування власних пріоритетів на довгостроковий період. Уроки, винесені людством з цієї пандемії, можуть змінити не лише моделі управління у майбутньому, але і соціальну поведінку людства.

З позиції сьогодення важко оцінити майбутні зміни і ще складніше спрогнозувати та спланувати короткострокову перспективу. Наскільки тривалою буде пандемія, наскільки глибоким падіння економіки, як швидко економічні системи зможуть відновитись, які ВЕД найбільше постраждають, на ці і ряд інших питань ми намагались отримати відповідь на основі цього консенсус-прогнозу та анкетного опитування, проведеного серед експертів.

Головні консенсус-меседжі є наступними.

Падіння світової економіки становитиме 0,6% у 2020 році. Відновлення економіки країн світу відбуватиметься за L-формою: пандемію вдасться зупинити найближчим часом, проте економічні втрати будуть досить значними, що спричинить повільне відновлення світової економіки починаючи з II півріччя. У 2021 році зростання становитиме 2,3%.

Довідково. Експерти давали власну оцінку розвитку світової економіки в умовах значної невизначеності, коли не було прогнозів провідних міжнародних фінансових організацій (на початку квітня). 14 квітня був опублікований прогноз МВФ.

МВФ прогнозує більш глибоке падіння світової економіки у 2020 році на 3%. На тлі пандемії коронавірусу МВФ знизив свої прогнози щодо росту світової економіки та попередив про падіння обсягів виробництва у 2020 році до такого рівня, якого ще не було з часів Великої депресії 1930-х років. Про це заявила шеф-економіст МВФ Гіта Гопінат на брифінгу, присвяченому презентації нового Огляду світової економіки.

За прогнозами Фонду, базовий прогноз падіння світової економіки у 2020 році: 3%, але при цьому прогнозується зростання у 2021 році. Розвинені економіки впадуть на 6% (зазначимо, що падіння під час Великої депресії становило 16%). Зокрема, США: -5,9%, ЄС: -7,5%, ФРН: -7%, Велика Британія: -6,5%, Китай: +1,2%, Індія: +1,9%, країни Європи, що розвиваються: -5,2%.

Якщо ситуацію з епідемією не вдасться взяти під контроль в другій половині 2020 року, то планується негативний шок для глобальної економіки в додатковому розмірі -3% в 2020. А якщо епідемія продовжиться в 2021, то глобальна економіка побачить додаткове падіння у 2021 на 8%.

Джерело: <https://bit.ly/2VuMt6i>

За прогнозами експертів, Україна демонструватиме більш глибоке падіння, ніж світова економіка, яке становитиме 4,2% у 2020 році. Характер відновлення буде таким же – L-форма: вже прийняті карантинні заходи в Україні ще будуть додатково посилені і триватимуть до кінця II кварталу, що матиме більш негативний вплив на економіку країни, в результаті чого відновлення буде дуже повільним. У 2020 році прискоряться інфляційні процеси до 7% проти 4,1% (у розрахунку грудень до грудня попереднього року) у 2019 році (внаслідок девальваційних процесів (середньорічний обмінний курс становитиме 28,85 грн/дол США). Всі елементи попиту матимуть від'ємну динаміку, але найбільшим буде падіння інвестицій, яке становитиме 14,8%. Для підтримки попиту населення та пом'якшення негативних наслідків запроваджених карантинних заходів зросте бюджетна підтримка, що в умовах скорочення доходів спричинить суттєве зростання дефіциту бюджету до 5,6% ВВП. Найбільше стримувати економічну динаміку будуть роздрібна та оптова торгівля, транспорт, металургія та машинобудування. Ситуація на ринку праці лишатиметься складною до кінця 2020 року. Безробіття буде тривалим у зв'язку із значним падінням економіки та суттєвими структурними змінами. Мігранти повільно повертатимуться до міст роботи за межами України, як внаслідок збереження ризиків зараження, так і через економічні проблеми у світі. Рівень безробіття по року буде значним.

Проте вже у 2021 році матиме місце економічне зростання на рівні 2,4%, яке не компенсує падіння у 2020 році. Інфляція уповільниться до 5,9% (у розрахунку грудень до грудня попереднього року). Всі елементи попиту матимуть позитивну динаміку. Найбільше зростання спостерігатиметься знову таки в інвестиціях – як ефект низької бази – 6,9%. Безробіття поступове знижуватиметься до 9,1%, але не вийде на допандемічний рівень.

Серед найбільших загроз для економічного відновлення в Україні на першому місці на думку експертів – тривале продовження та посилення внутрішніх карантинних заходів, друге місце розділили два фактори: (1) відсутність чіткого антикризового плану заходів з підтримки економіки і громадян в період пандемії та (2) глибоке падіння економічної активності в країнах – основних торговельних партнерах України, відповідно значне погіршення кон'юнктури на світових товарних ринках.

Щодо заходів економічної політики, які доцільно впроваджувати для підтримки бізнесу під час дії карантинних заходів, ключові пропозиції експертів наступні:

- збільшити дефіцит бюджету щонайменше до 6% для формування достатніх фіскальних стимулів;
- звільнити від сплати або надати відстрочку сплати податків на період карантину, суб'єктам господарювання діяльність яких заборонена згідно постанови КМУ від 11.03.2020 № 211, це суб'єкти господарювання, діяльність яких передбачає приймання відвідувачів, зокрема заклади громадського харчування, торговельно-розважальні центри, інші розважальні заклади, фітнес-центри, заклади культури, торговельного і побутового обслуговування населення. До цього переліку можливо включити також суб'єктів господарювання, що займаються туристичним бізнесом, пасажирських авто перевізників;
- надати цільову фінансову допомогу найманим працівникам, які вимушені піти у відпустку за власний рахунок або по догляду за дитиною на час карантину, за рахунок коштів стабілізаційного фонду;
- запровадити комплекс заходів фінансового характеру з підтримки малого бізнесу та ФОП.

Щодо заходів економічної політики, які доцільно впроваджувати для підтримки населення на період карантинних заходів, ключові пропозиції експертів наступні:

- надавати державну фінансову допомогу найбільш вразливим верствам населення для зниження соціальної напруги та стимулювання попиту;
- обмежити експорт соціально важливих товарів;
- ввести тимчасове державне регулювання цін на соціально важливі товари;
- звільнити населення, яке втратило роботу, тимчасово на строк до кінця року від сплати по іпотечним кредитам без нарахування пені та відсотків;
- розширити перелік ліків в програмі «Доступні ліки» для населення.

Серед кроків, які повинна зробити влада України у найближчі 3 роки, враховуючи урок, який отримала, найбільше експертів запропонували:

У сфері охорони здоров'я населення:

- вибудувати протоколи дій на випадок пандемії (в сфері ОЗ, транспорту, освіти, органів державної та місцевої влади, організацій проведення засідань ВРУ)
- мати протоколи поведінки із громадянами, які повертаються із територій з підвищеним рівнем загрози пандемії
- збільшити фінансування охорони здоров'я, у тому числі для відновлення санітарно-епідеміологічної служби, зокрема, шляхом реалізації загальнодержавної програми з облаштування (будівництва) інфекційних відділень по всій території країни (на кількість ліжко-місць у % від населення міста чи села) з повним обсягом сучасного обладнання та необхідних матеріалів) і т. п.
- створити (підтримка) замкнуті цикли вітчизняного виробництва товарів, фармацевтичних препаратів, обладнання, а також сировини необхідної для ефективної протидії викликам та загрозам пандемій та ін. тяжким захворюванням (рак, ВІЛ, туберкульоз та ін.)

У соціально-економічній сфері для максимального уникнення в майбутньому негативного впливу наслідків пандемії на економіку:

- мати антикризовий перелік заходів, що запроваджуються з метою соціальної підтримки населення;

- мати антикризовий перелік заходів, що запроваджуються з метою підтримки бізнесу;
- мати антикризовий перелік заходів, що запроваджуються з метою соціальної підтримки найбільш вразливих груп населення та подальшого їх соціального залучення;
- підвищити ефективність державного управління;
- збільшити фінансування наукових досліджень з орієнтацією на інновації;
- активно сприяти поширенню та популяризації використання цифрових технологій з метою забезпечення можливостей виконання роботи та навчання у віддаленому доступі.

Більшість експертів вважають, що поведінка людей та структура попиту після завершення пандемії (зміна виду економічної діяльності, здоровий спосіб життя, гігієна та санітарія, глобалізація та активне пересування, відношення до вакцинації) зміниться, але не суттєво.

Разом з тим, так само більшість експертів вважають, що процеси діджиталізації (цифровізації), роботизації та використання модальності «віддаленого робочого місця», зміни української економіки у напрямі переходу до нової якості прискоряться.

Отже, пандемія стане уроком для всіх. Проте кожен винесе свої уроки.

Порівнюючи отримані в процесі підготовки цього випуску прогнози – консенсус-прогноз і усереднений прогноз, здійснений експертами на основі єдиного сценарію та припущень цього сценарію, варто зазначити, що за показниками ВВП та безробіття відмінності не є суттєвими. Разом з тим, відрізняються досить значно оцінки індексу споживчих цін – за прогнозом на основі єдиного сценарію вони є вищими, також відрізняються параметри курсу, особливо у 2021 році в бік вищої девальвації.

В той же час, усереднений прогноз є суттєво ближчим за своїми параметрами до Урядового прогнозу (виключення становить курс). Прогноз МВФ для України є найбільш песимістичним серед усіх порівнюваних прогнозів з точки зору динаміки ВВП. В той же час інфляційні параметри є максимально наближеними до параметрів консенсус-прогнозу.

Таблиця 1

Прогноз на 2020-2021 роки, розроблений експертами на основі узагальнених консенсус-припущень, отриманих за результатами анкетного опитування

Показник \ Період	Анкетне опитування ¹		Консенсус-прогноз ²		Урядовий прогноз ³		Прогноз МВФ ⁴	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
ВВП, % реальної зміни	-4,4	2,3	-4,2	2,4	-4,8	x	-7,7	3,6
Індекс споживчих цін,								
<i>середній за рік</i>	107,1	108,6	105,8	107,7	106,8	x	104,5	107,2
<i>грудень до грудня попереднього року</i>	110,0	107,5	107,0	105,9	111,6	x	107,7	105,9
Обмінний курс, грн/дол. США								
<i>середній</i>	28,5	29,0	28,85	30,0	30,0	x	x	x
<i>на кінець періоду</i>	30,0	30,0	29,5	30,75	29,5	x	x	x
Рівень безробіття, у % до робочої сили віком 15-70 років	9,7	9,1	9,4	9,1	9,4	x	10,1	9,3

¹ – усереднене значення оцінених експертами кількох основних прогнозних показників на основі єдиних припущень та єдиного консенсусного сценарію розвитку економіки.

² – усереднені значення основних прогнозних показників економічного розвитку України, які розраховані як медіана на основі власних припущень та власного сценарію розвитку економіки, наданих учасниками опитування.

³ – показники наведені в постанові КМУ від 29.03.2020 №253

⁴ – <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/04/14/weo-april-2020>

Консенсус-прогноз на 2020-2021 роки

(станом на квітень 2020 року)

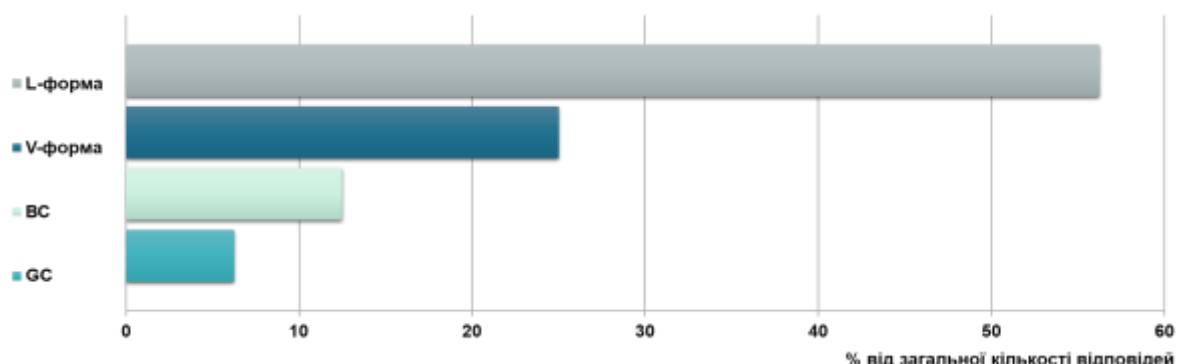
Показник	Період	2020 рік	2021 рік	2020 рік		2021 рік	
		Медіана		MIN	MAX	MIN	MAX
Національні рахунки		млрд грн					
Номінальний ВВП		4 054,3	4 536,6	3 930,0	4 551,7	4 394,8	5 069,9
Споживання, усього		3 870,8	4 255,2	3 499,0	4 444,5	4 017,0	4 482,0
приватне		3 055,7	3 375,3	2 764,0	3 604,4	3 078,3	3 567,6
державне		815,5	902,1	735,0	865,0	859,0	938,7
Валове нагромадження		410,6	559,0	−186,6	717,0	385,8	798,9
Валове нагромадження основного капіталу		644,1	726,2	305,6	750,3	369,1	803,1
Чистий експорт товарів та нефакторних послуг		−223,2	−279,4	−46,0	−344,0	−72,5	−394,6
Національні рахунки		індекс (%, річна зміна)					
Реальний ВВП		−4,2	2,4	−6,6	1,4	1,5	4,4
Споживання		−3,0	2,3	−13,6	0,9	1,3	3,2
приватне		−2,3	3,1	−13,7	2,1	1,8	3,5
державне		−1,9	1,2	−13,2	1,0	−4,0	4,0
Валове нагромадження основного капіталу		−14,8	6,9	−45,0	9,2	5,1	10,0
Експорт товарів та послуг		−7,9	4,0	−36,0	1,9	1,0	13,0
Імпорт товарів та послуг		−12,2	5,0	−39,0	3,4	1,0	8,3
Випуск окремих секторів економіки		%, річна зміна					
Сільське господарство		−1,1	2,1	−8,0	0,9	1,0	3,6
Промислове виробництво		−6,1	2,2	−8,8	2,0	0,2	3,2
Інфляція		індекс (%)					
Дефлятор ВВП (середній за рік)		106,3	107,0	103,0	111,0	105,1	110,8
Індекс споживчих цін (середній за рік)		105,8	107,7	103,2	111,8	105,0	110,1
грудень до грудня попереднього року		107,0	105,9	105,2	118,3	105,0	107,9
Індекс цін виробників промислової продукції (середній за рік)		100,3	108,6	96,8	110,3	103,0	112,9
грудень до грудня попереднього року		109,9	109,6	105,0	123,8	105,8	110,6
Зовнішній сектор		млрд дол. США					
Рахунок поточних операцій		−3,9	-4,0	-1,7	-8,0	−2,2	−7,1
Обсяг експорту товарів та послуг		54,4	63,2	49,7	68,2	57,5	72,8
Обсяг імпорту товарів та послуг		−62,6	-70,0	-51,3	-82,0	−65,0	−87,8
Фінансовий рахунок		−2,1	-4,0	-9,0	2,6	−3,4	−10,0
Прямі іноземні інвестиції		−0,5	0,3	-3,5	2,0	−2,8	3,0
Валові міжнародні резерви НБУ, млн дол. США		22,1	22,8	16,7	25,0	17,2	29,0

Продовження таблиці 2

Показник	Період	2020 рік	2021рік	2020 рік		2021 рік	
		Медіана		MIN	MAX	MIN	MAX
Зовнішній сектор		% ВВП					
Рахунок поточних операцій		−2,8	−2,6	−1,2	−5,7	−1,5	−4,8
Обсяг експорту товарів та послуг		38,7	41,8	34,8	47,7	36,0	44,7
Обсяг імпорту товарів та послуг		−44,5	−46,3	−36,0	−56,2	−42,4	−50,9
Фінансовий рахунок		−1,6	−2,8	−6,4	2,0	−2,4	−6,6
Прямі іноземні інвестиції		−0,4	0,2	−1,8	1,5	−1,7	2,0
Валові міжнародні резерви НБУ, млн дол. США		15,7	15,1	11,0	17,8	10,0	19,0
Зовнішній сектор		%, річна зміна (номінальний)					
Обсяг експорту товарів та послуг		−14,3	6,4	−21,6	7,5	5,2	13,0
Обсяг імпорту товарів та послуг		−17,4	7,1	−32,3	8,1	−15,2	10,2
Обмінний курс, грн/дол. США							
Середній		28,85	30,00	27,50	30,00	28,00	30,70
Кінець періоду		29,50	30,75	28,00	30,50	28,50	31,30
Державні фінанси		млрд грн					
Доходи зведеного бюджету		1 207,6	1 298,7	797,2	1 347,2	970,5	1 402,5
Видатки зведеного бюджету		1 433,0	1 427,9	1 137,2	1 446,3	1 180,5	1 516,4
Сальдо зведеного бюджету		−225,4	−134,0	−86,7	−340,0	−104,2	−210,0
Сальдо сектору державного управління (включаючи Пенсійний фонд України)		−151,0	−86,0	−82,0	−254,8	−84,0	−143,0
Державний борг (прямий та гарантований)		2 450,0	2 484,1	2 294,4	2 750,0	2 050,0	3 047,8
Державні фінанси		% ВВП					
Доходи зведеного бюджету		29,8	28,6	19,3	30,1	20,8	33,1
Видатки зведеного бюджету		35,3	31,5	27,6	35,9	25,3	34,9
Сальдо зведеного бюджету		−5,6	−3,0	−1,9	−8,2	−2,1	−4,5
Сальдо сектору державного управління (включаючи Пенсійний фонд України)		−3,7	−1,9	−1,8	−6,3	−1,7	−1,9
Державний борг (прямий та гарантований)		60,4	54,8	57,0	64,9	46,4	60,1
Соціальні показники							
Рівень безробіття (за методологією МОП), у % до робочої сили віком 15–70 років		9,4	9,1	8,1	10,8	8,0	12,4
Середньомісячна заробітна плата працівників, грн		11 079	12 408	10 686	12 300	11 804	13 540
Реальна середньомісячна заробітна плата працівників (номінальна, скоригована на індекс споживчих цін), % до попереднього року		−13,9	3,2	−8,4	−18,3	−0,3	6,0

РЕЗУЛЬТАТИ АНКЕТНОГО ОПИТУВАННЯ

1. Який сценарій розвитку світової економіки в умовах поширення COVID-19 Ви вважаєте найбільш реалістичним?

- V-форма:** пандемію вдасться зупинити найближчим часом, світова економіка швидко відновить зростання вже у II півріччі 2020 року
- L-формою:** пандемію вдасться зупинити найближчим часом, проте економічні втрати будуть досить значними, що спричинить повільне відновлення світової економіки починаючи з II півріччя
- GC (криза):** швидко зупинити пандемію не вдасться, у травні кількість хворих швидко зростатиме, що погіршуватиме очікування населення, призводитиме до зупинки все більшої кількості виробництв, в результаті українська економіка поглиблюватиме падіння, яке продовжиться і у II півріччі на тлі світової рецесії
- BC:** Інше (власний сценарій)

Позиція, висловлена експертами, які обрали варіант «Інше (BC)»:

- Очікується стабілізація ситуації з епідемією до кінця першого півріччя, помірне відновлення в другому півріччі, і швидке зростання наступного року.
- Відновлення поступово відбуватиметься з II півріччя за **U-формою** (проте можливі повторні спалахи епідемії упродовж 2020–2021 років, що може призвести до кількох додаткових періодів дії карантинних заходів).

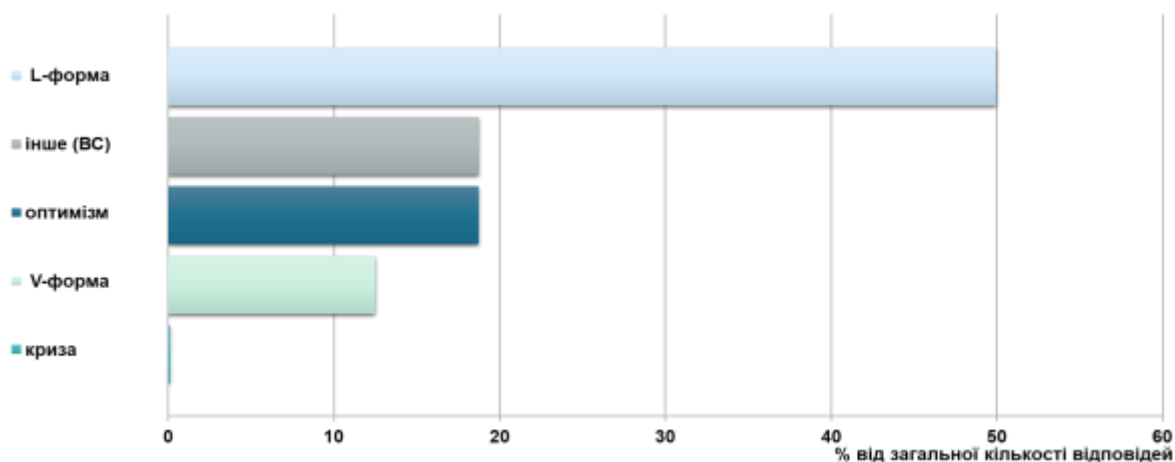
2. Надайте оцінку показників розвитку світової економіки за сценарієм, який Ви обрали як найбільш реалістичний

усереднені значення

Показник \ Період	V-форма		L-форма		GC		BC	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
ВВП, % реальні зміни:								
Світ	-1,2	2,1	-0,6	2,3	-3,0	1,5	x	x
США	-2,4	3,1	-1,5	1,7	1,6	1,7	-2,0	1,5
ЄС	-4,7	2,5	-3,0	1,9	0,6	1,4	-5,0	4,5
Китай	2,9	5,5	1,3	4,0	3,0	5,0	x	x
РФ	-3,6	1,6	-2,7	1,0	0,5	1,0	-2,6	2,0
Близький Схід, Середня Азія	0,5	1,7	-0,9	1,9	2,1	2,8	x	x
Африка на південь від Сахари	2,0	2,5	0,4	2,5	2,8	3,1	x	x
Динаміка цін								
Середньорічна ціна на нафту марки Brent, дол. США за барель	31,0	39,8	33,8	43,2	40,0	45,0	30,0	45,0
Середньорічна ціна на імпортований природний газ, дол. США за 1 тис. куб. м	132,5	159,0	118,4	149,5	160,0	170,0	130,0	200,0
Індекс світових цін на базові метали, середньорічний приріст/зниження, %	-12,8	6,5	-16,4	5,3	0,4	1,0	-10,0	5,0

Показник \ Період	V-форма		L-форма		GC		BC	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Світова ціна на залізні руди, середньорічний приріст/зниження, %	-19,0	-2,1	-21,9	4,5	-0,8	1,0	-20,0	10,0
Світова ціна на добрива (мочевина), середньорічний приріст/зниження, %	-9,3	3,1	-19,6	6,8	2,0	1,5	x	x
Світова ціна на кукурудзу, середньорічний приріст/зниження, %	-7,2	2,7	-8,1	5,8	1,8	1,7	-5,0	10,0
Світова ціна на пшеницю, середньорічний приріст/зниження, %	-1,4	6,3	-6,8	5,8	2,1	1,5	-5,0	10,0

3. Який із зазначених сценаріїв, на Ваш погляд, є найбільш вірогідними для України:

- Оптимізм:** превентивні заходи, запроваджені Україною, дозволять стримати масове поширення COVID-19 та триватимуть до кінця квітня, починаючи з травня економічна ситуація почне стабілізуватись після тимчасового скорочення активності у березні-квітні
- V-форма:** запроваджені заходи дозволять стримати масове поширення COVID-19 в Україні, проте карантин в Україні буде продовжено до кінця II кварталу, що призведе до більш глибокого скорочення економічної активності, проте відновлення зростання буде досягнуто досить швидко
- L-форма:** вже прийняті карантинні заходи в Україні ще будуть додатково посилені і триватимуть до кінця II кварталу, що матиме більш негативний вплив на економіку країни, в результаті чого відновлення буде дуже повільним
- Криза:** швидко зупинити пандемію не вдасться, у травні кількість хворих швидко зростатиме, що погіршуватиме очікування населення, призводитиме до зупинки все більшої кількості виробництв, в результаті українська економіка поглиблюватиме падіння, яке продовжиться і у II півріччі на тлі світової рецесії
- BC:** Інше (власний сценарій)

Позиція, висловлена експертами, які обрали варіант «Інше (BC)»:

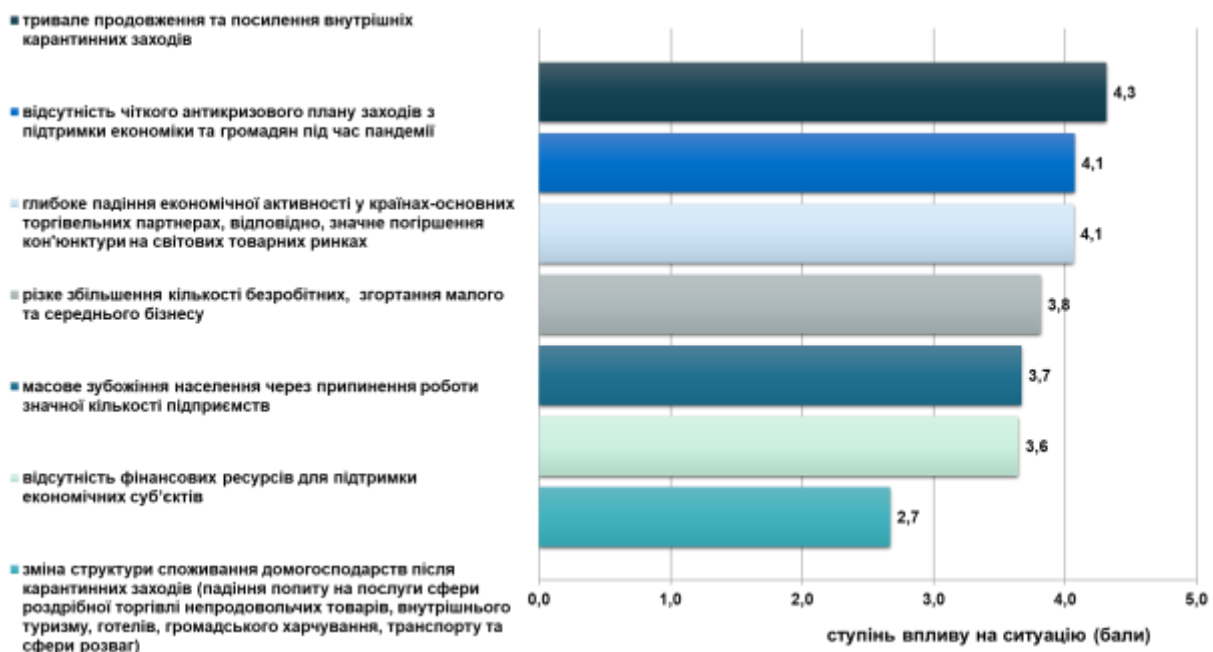
- Карантинні заходи в Україні будуть тривати до кінця травня, в результаті чого відновлення буде дуже повільним і матиме L-форму, восени не виключена друга хвиля COVID-19.
- Запроваджені Урядом України в рамках другої ітерації (до 24 квітня 2020 р.) карантинні заходи будуть частково послаблені для окремих секторів економіки (громадське харчування, сфера побутових послуг тощо), що дозволить частково вирішити питання із забезпеченням економіки «живими» грошима, стримати поширення бідності, забезпечить зайнятих у даних сферах «новими» грошима, придатними для подальшої акумуляції та обігу. Однак, зростатиме продовольча депривація серед міського населення, витрати домогосподарств на продукти харчування, а також суттєва соціально-економічна напруга серед зайнятих у бюджетній сфері та секторі державних корпорацій. Високо ймовірні внутрішні інвестиції від повернутих в Україну в наслідок коронавірусу COVID-19 «заробітчани», а також зростання безробітних серед випускників шкіл через катастрофічне скорочення витрат на державне замовлення ЗВО.
- Основні карантинні заходи триватимуть до кінця квітня чи середини травня, а надалі протягом тривалого часу діятимуть пом'якшені карантинні заходи; відновлення буде не надто швидким, великою мірою через падіння в європейській економіці, і матиме U-форму

4. За сценарієм, який Ви обрали як найбільш реалістичний для України, надайте оцінку наступним припущенням

усереднені значення

Показник \ Період	Оптимізм		V-форма		L-форма		GC		BC	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Приріст прямих іноземних інвестицій (за методологією платіжного балансу), млрд. дол США	1,5	2,8	1,8	2,5	0,6	1,9	x	x	0,2	-0,2
Отримання позик від МВФ, млрд дол. США	5,2	1,8	4,9	1,5	4,0	3,3	x	x	4,7	2,5
Облікова ставка НБУ, % річних на кінець періоду	9,0	7,5	7,0		8,5	7,7	x	x	9,8	8,5
Приватні грошові перекази, млн.дол.США	8 350	10 900	9550	12 300	5 632	8 043	x	x	8 500	12 000
Подорожі (імпорт послуг), млн.дол.США	5 500	7 900	5 450	7 300	2 570	3 160	x	x	4 867	4 750
Граничний рівень дефіциту Державного бюджету, % ВВП	7,7	2,7	1,5	2,8	7,1	3,3	x	x	5,3	3,0
Питома вага капітальних видатків Зведеного бюджету, % ВВП	3,0	3,0	3,6	3,3	4,5	5,8	x	x	6,5	10,5
Граничний обсяг державного боргу, % ВВП	54,0	53,5	60,0	53,0	59,0	56,7	x	x	54,2	52,8
Надходження від приватизації державного майна, млрд. грн	1,0	6,0	0,5	3,0	0,8	3,4	x	x	3,0	0,9
Мінімальна середньозважена заробітна плата, грн.	4 723	5 206	4723	5 003	4 814	5 233	x	x	4 865	5 189

5. Що є найбільшою загрозою для економічного відновлення в Україні: оцініть за ступенем впливу на ситуацію від 0 до 5 (5 –максимальна загроза)

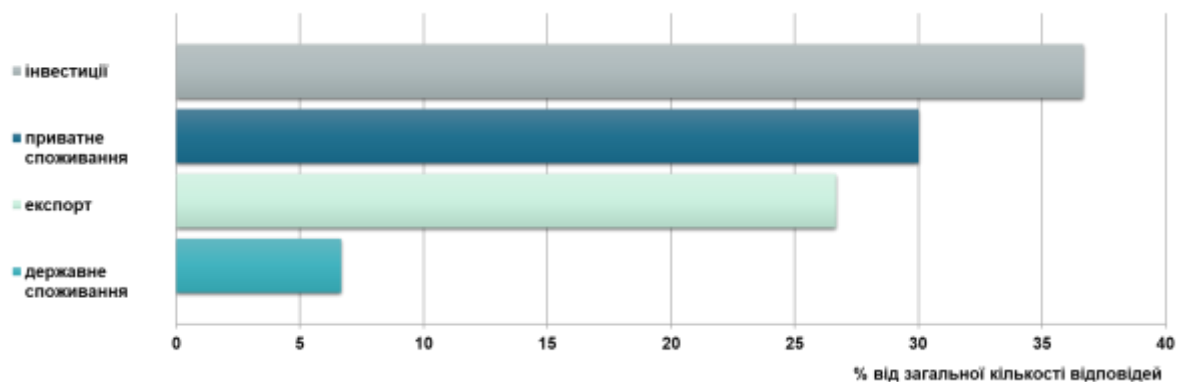

Позиція, висловлена окремими експертами:

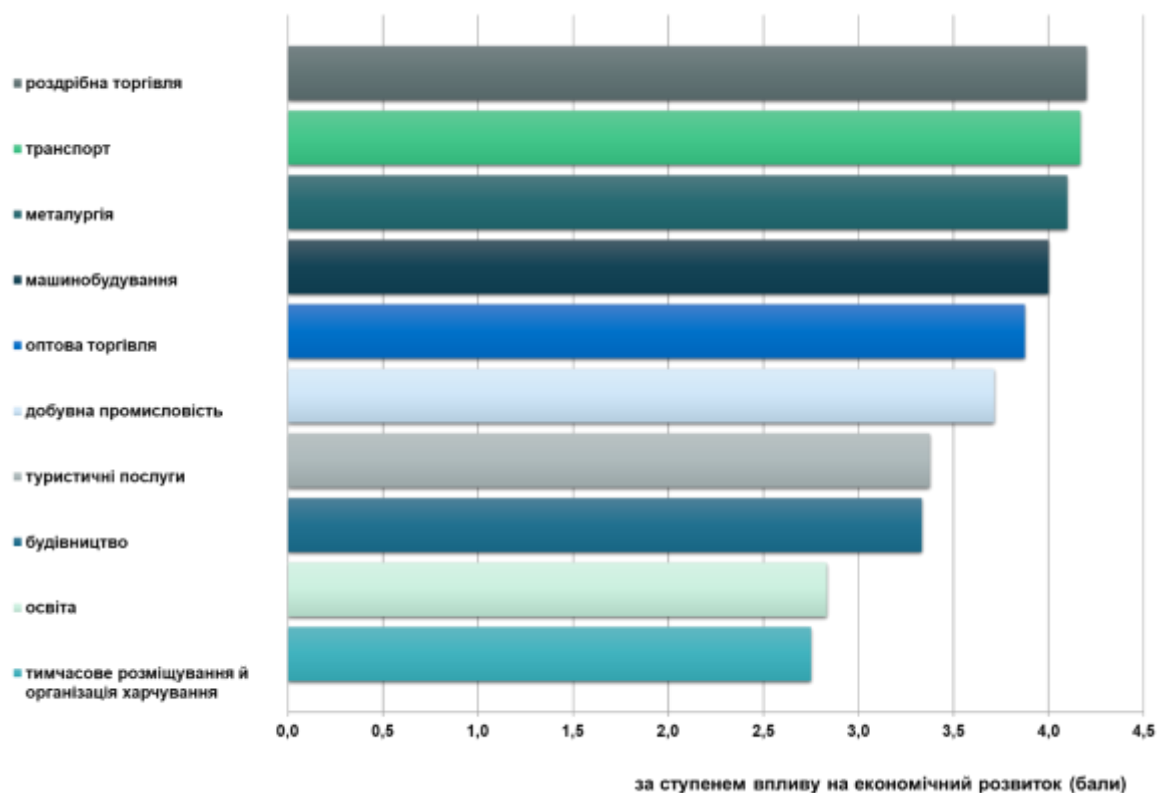
- Скорочення державних інвестицій, критичне скорочення наукового потенціалу підтримки антикризових заходів в т.ч. у сфері державних фінансів, скорочення бюджетного фінансування на зміцнення обороноздатності держави, різке скорочення іноземних інвестицій, перегляд грантових програм в напрямі їх скорочення або повного закриття.

6. Які сфери/галузі, на Ваш погляд, будуть, в першу чергу, стримувати економічний розвиток в країні під час та після пандемії у 2020 році?

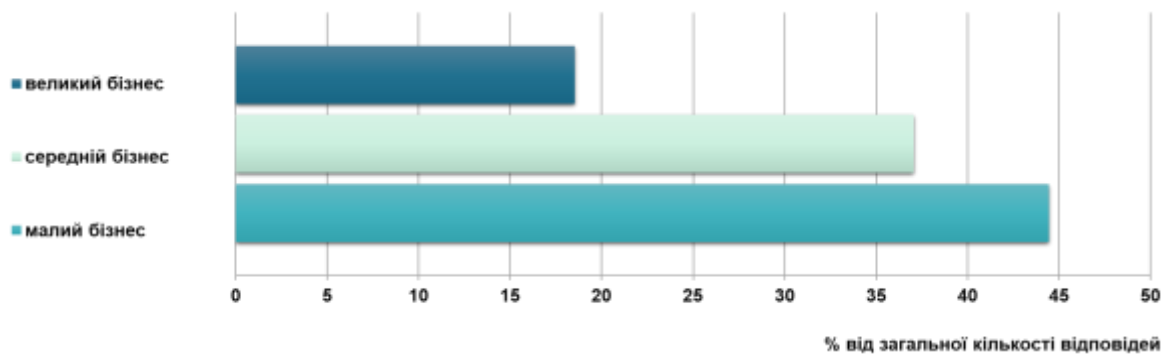
а) за складовими попиту

б) за видами економічної діяльності

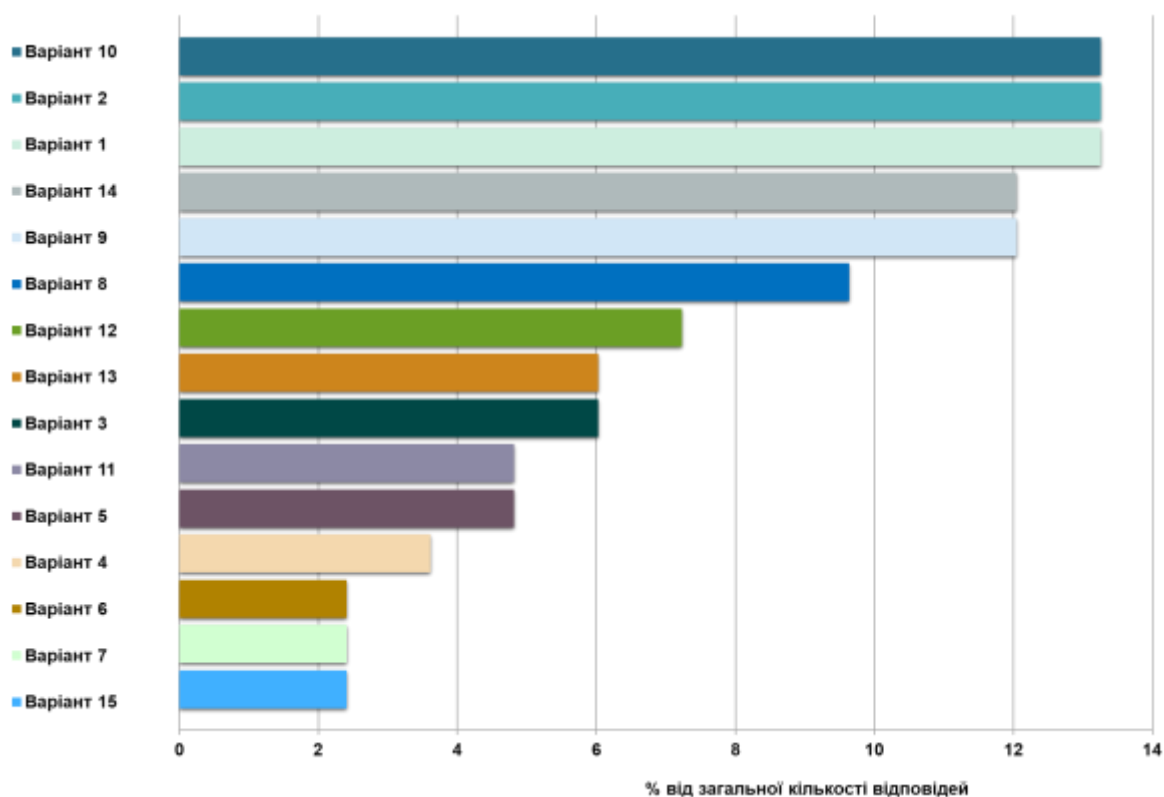
в) за масштабом бізнесу

Позиція, висловлена окремими експертами:

- Оскільки великий бізнес має відносно більший вплив на економіку, проблем слід очікувати перш за все там (яскравіше виявляться проблеми, які вже у ньому є – зокрема низька продуктивність праці). Через те, що великий бізнес часто багато важить в економіці окремих міст, можливе значне погіршення ситуації в цих містах через скорочення активності цього бізнесу. Через це великий бізнес з більшою імовірністю зможе отримати державну підтримку. Малий та середній бізнес найбільше постраждає від кризи, бо в нього менший «запас міцності» але також швидше зможе відновитися. Важливо надати підтримку людям, які працюють на малих та середніх підприємствах та вимушено є в неоплачуваних чи частково оплачуваних відпустках. А також самозайнятим (ФОПам) та власникам малого бізнесу, які втратили доходи.

7. Які заходи економічної політики доцільно впроваджувати для підтримки бізнесу під час дії карантинних заходів?

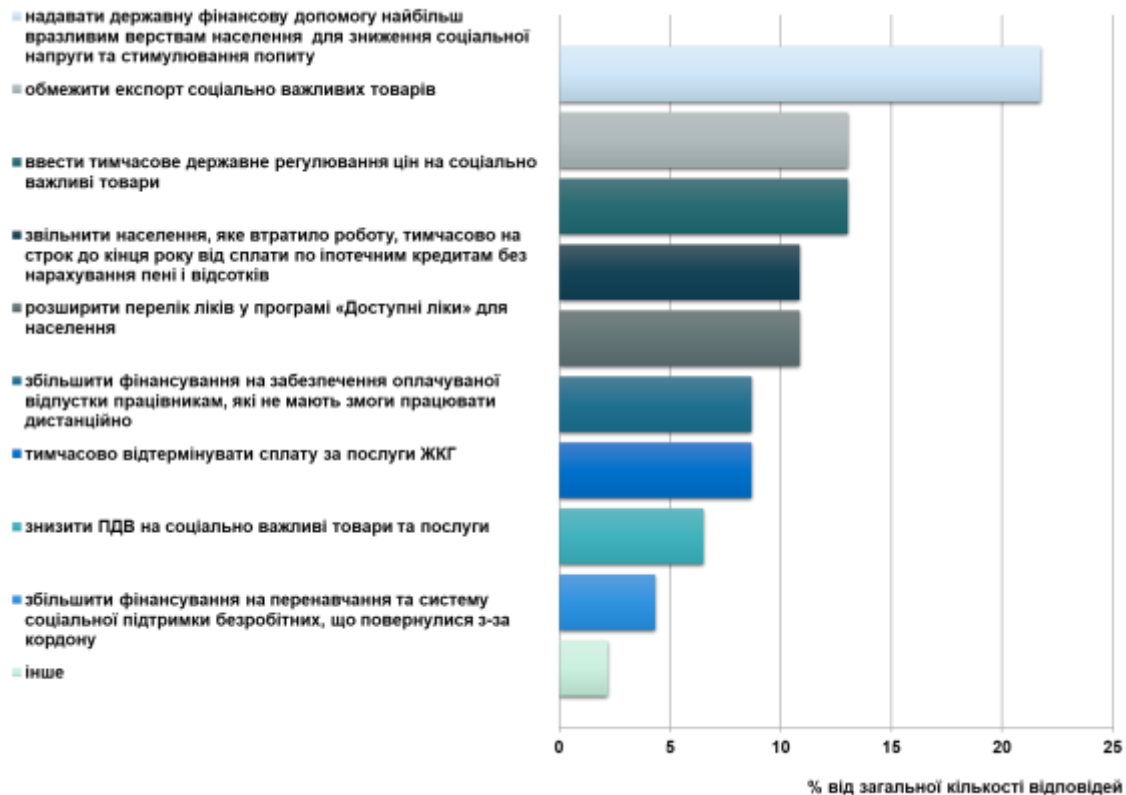
- Варіант 10:** збільшити дефіцит бюджету щонайменше до 6% для формування достатніх фіскальних стимулів
- Варіант 2:** звільнити від сплати або надати відстрочку сплати податків на період карантину, суб'єктам господарювання діяльність яких заборонена згідно постанови КМУ від 11.03.2020 № 211, це суб'єкти господарювання, діяльність яких передбачає приймання відвідувачів, зокрема заклади громадського харчування, торговельно-розважальні центри, інші розважальні заклади, фітнес-центри, заклади культури, торговельного і побутового обслуговування населення. До цього переліку можливо включити також суб'єктів господарювання, що займаються туристичним бізнесом, пасажирських авто перевізників
- Варіант 1:** надати цільову фінансову допомогу найманим працівникам, які вимушені піти у відпустку за власний рахунок або по догляду за дитиною на час карантину, за рахунок коштів стабілізаційного фонду
- Варіант 14:** запровадити комплекс заходів фінансового характеру з підтримки малого бізнесу та ФОП
- Варіант 9:** не нараховувати штрафні санкції за прострочення кредитів фізичних осіб підприємців, юридичних осіб та кредитів під державні або місцеві гарантії
- Варіант 8:** надати стабілізаційні кредити підприємствам галузей, які найбільше постраждали від ситуації, викликані пандемією COVID-19 за рахунок коштів державного стабілізаційного фонду
- Варіант 12:** звільнити від сплати Єдиного соціального внеску роботодавців, які в умовах припинення/обмеження виробничої діяльності зберегли виплату ЗП
- Варіант 13:** зменшити розмір Єдиного соціального внеску на період дії карантину (за необхідності додатково на 3–6 місяців)
- Варіант 3:** знизити податкове навантаження на інвестиційну діяльність

- Варіант 11:** здійснювати цільові випуски ОВДП для формування державного стабілізаційного фонду
- Варіант 5:** запровадити програми цільового рефінансування банків
- Варіант 4:** активніше знижувати ставку рефінансування
- Варіант 6:** розширити кредитування під державні гарантії
- Варіант 7:** надати кредитну підтримку на завершення будівництва житла, яке здійснюється із залученням іпотечних кредитів
- Варіант 15:** інше

Позиція, висловлена окремими експертами:

- Державні замовлення на виготовлення таких речей як захисні костюми, маски тощо. Також потрібно спрощувати регуляторне поле, щоб прибрати з бізнесу зайве адміністративне навантаження.
- Врегулювати питання дистанційного режиму роботи працівників бюджетної сфери та державних корпорацій, створити єдину інформаційно-просвітницьку платформу (аналітичні матеріали, статистика, законодавчі ініціативи тощо) на веб-сайті Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (розділ «Розвиток малого і середнього підприємництва») для малого і середнього бізнесу в період коронавірусу, створити фінансові стимули для роботодавців в залученні «нових працівників», призупинити на 2020–2021 рр. дію постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання запровадження індикативної собівартості» від 3 березня 2020 р. № 191 (для недопущення втрати контингенту вступників, їх міграції до країн – членів ЄС).
- Надавати субсидії транспортному сектору для збільшення кількості транспортних засобів, які перевозять пасажирів, щоб зменшити середню кількість пасажирів на транспортний засіб (для запобігання поширенню коронавірусної інфекції).

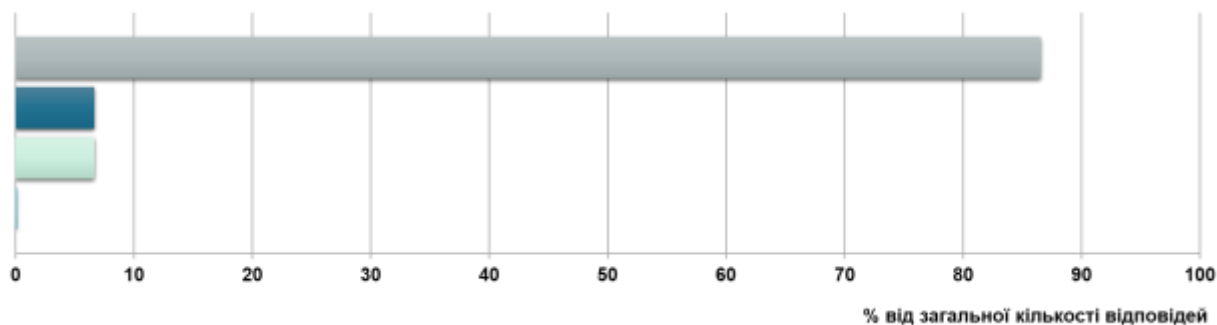
8. Які заходи економічної політики доцільно впроваджувати для підтримки населення на період карантинних заходів?

Позиція, висловлена окремими експертами:

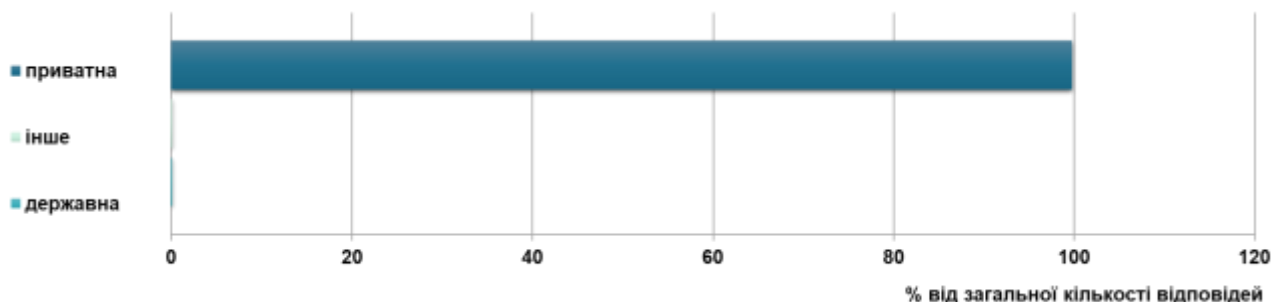
- Організовувати громадські роботи – наприклад, доставку товарів пенсіонерам та групам ризику, а також будівництво.
- Надати фінансування для забезпечення оплачуваної відпустки працівникам з високими ризиками ускладнень коронавірусної хвороби.

9. Як Ви оцінюєте перспективи ринку праці?

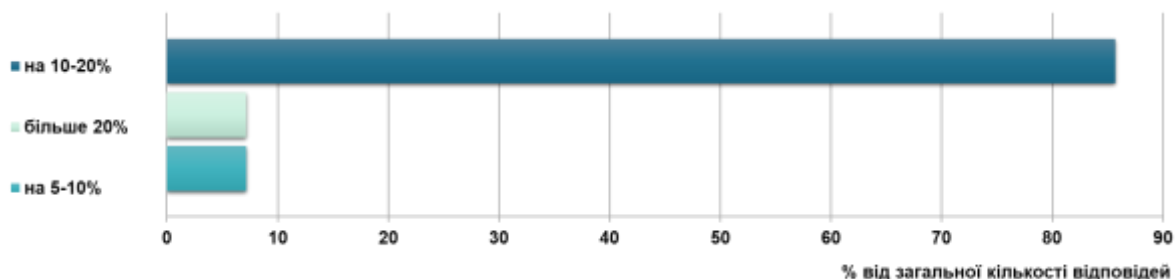

- ситуація на ринку праці лишатиметься складною до кінця 2020 року. Безробіття буде більш тривалим, ніж у першому варіанті відповіді, у зв'язку із значним падінням економіки та суттєвими структурними змінами. Мігранти повільно повертатимуться до міст роботи за межами України, як внаслідок збереження ризиків зараження, так і через економічні проблеми у світі. Рівень безробіття по року буде значним
- суттєве зростання безробіття через вивільнення великої кількості робочої сили в умовах повномасштабної кризи, повернення мігрантів до України через аналогічні процеси у світі. Рівень безробіття за результатами року буде найвищим серед запропонованих попередніх варіантів
- ситуація суттєво не зміниться, відбудеться тимчасове збільшення безробітних за рахунок заробітчан, які повернулися до України, а також тих, хто втратить роботу під час карантину. До кінця року будуть створені нові робочі місця. Відбудеться перерозподіл робочої сили між сферами діяльності, по завершенню карантину трудові мігранти покинуть Україну. Внаслідок чого безробіття за результатами року зросте не суттєво
- інше

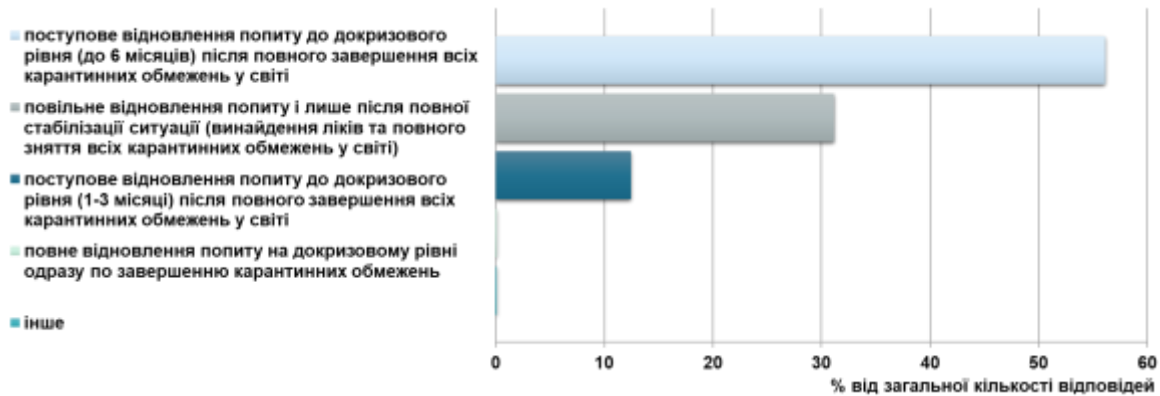
10. У якій сфері діяльності відбуватимуться найбільші обсяги вивільнення працівників?

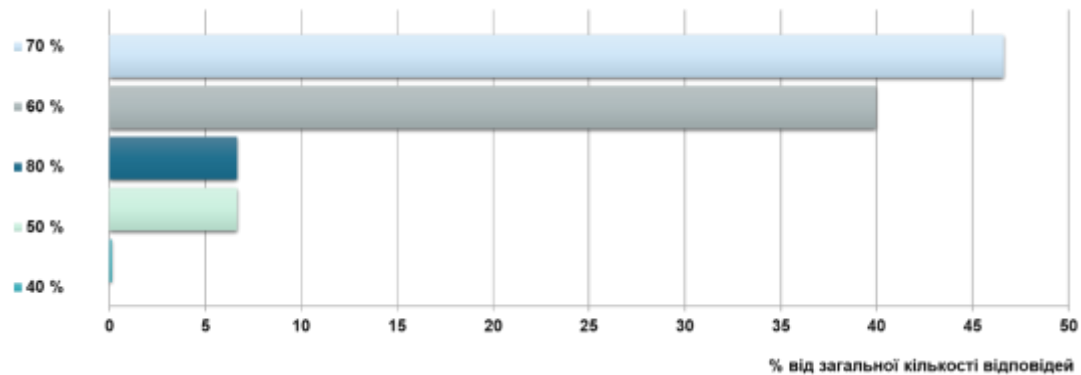
11. На скільки за Вашими оцінками на кінець року збільшиться рівень бідності населення (порівняно з рівнем бідності станом на початок року) внаслідок реалізації того сценарію, який Ви обрали у відповідь на питання 3?

12. Коли відбуватиметься відновлення попиту з боку українців на міжнародні перевезення та туристичні послуги?

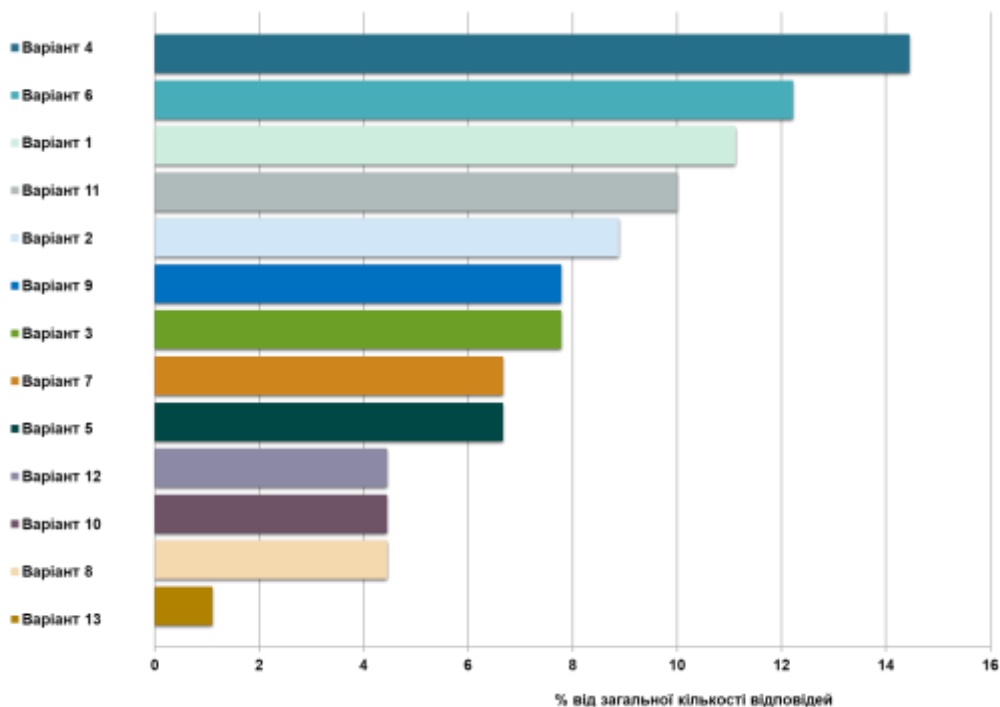

13. Якою Ви оцінюєте вірогідність справдження тих відповідей, які Ви надали?

14. Які кроки повинна зробити влада України у найближчі 3 роки, враховуючи урок, який отримала?

У сфері охорони здоров'я населення

- **Варіант 4:** вибудувати протоколи дій на випадок пандемії (в сфері ОЗ, транспорту, освіти, органів державної та місцевої влади, організацій проведення засідань ВРУ)
- **Варіант 6:** мати протоколи поведінки із громадянами, які повертаються із територій з підвищеним рівнем загрози пандемії
- **Варіант 1:** збільшити фінансування охорони здоров'я, у тому числі для відновлення санітарно-епідеміологічної служби, зокрема, шляхом реалізації загальнодержавної програми з облаштування (будівництва) інфекційних відділень по всій території країни (на кількість ліжко-місць у % від населення міста чи села) з повним обсягом сучасного обладнання та необхідних матеріалів) і т. п.
- **Варіант 11:** створити (підтримка) замкнуті цикли вітчизняного виробництва товарів, фармацевтичних препаратів, обладнання, а також сировини необхідної для ефективної протидії викликам та загрозам пандемій та ін. тяжким захворюванням (рак, ВІЛ, туберкульоз та ін.)
- **Варіант 2:** збільшити фінансування наукових досліджень у сфері ОЗ
- **Варіант 9:** підвищити культуру профілактичних санепідем заходів та популяризація правил гігієни у освітніх процесах з метою зміни свідомості та культури поведінки населення
- **Варіант 3:** переглянути реформу ОЗ
- **Варіант 7:** збільшити державне замовлення на підготовку лікарів-епідеміологів, інфекціоністів та вірусологів
- **Варіант 5:** мати актуальний перелік підприємств, діяльність яких не має припинятись
- **Варіант 12:** відновити освіту широких верств населення щодо дій, передбачених системою громадянської оборони, в т.ч. в разі радіаційної, хімічної та біологічної небезпеки
- **Варіант 10:** відновити та підвищити ефективність роботи санітарно-епідеміологічних служб
- **Варіант 8:** зберегти та впровадити нові жорсткі санітарні заходи та покарання за їх порушення серед підприємств та населення
- **Варіант 13:** інше

У соціально-економічній сфері для максимального уникнення в майбутньому негативного впливу наслідків пандемії на економіку

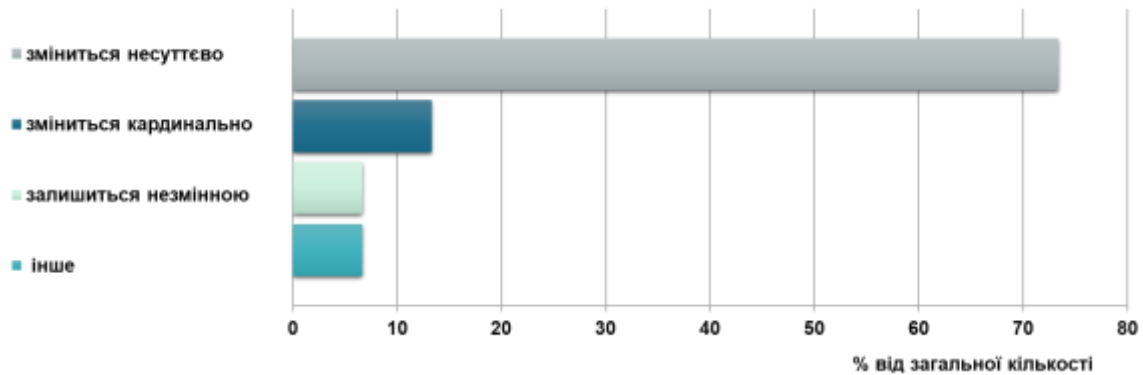

* – до найбільш вразливих груп населення віднесено сім'ї, що знаходяться за межею бідності, інвалідів, осіб з особливими потребами, сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах тощо

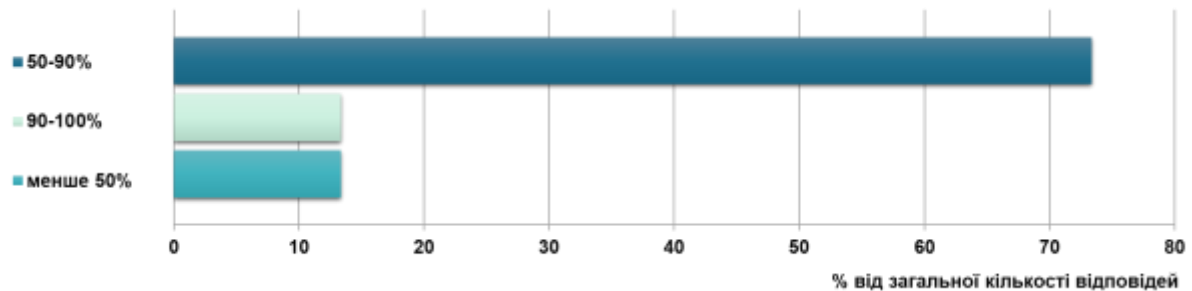
Позиція, висловлена окремими експертами:

- *Забезпечити підготовку та популяризацію спеціалізованих секторальних оглядів та прогнозів з максимальною візуалізацією необхідних параметрів для прийняття інвестиційних рішень, рішень щодо започаткування підприємницької діяльності, банківських орієнтирів на кредитування відповідних видів бізнесу тощо.*

15. Наскільки зміниться поведінка людей та структура попиту після завершення пандемії (зміна виду економічної діяльності, здоровий спосіб життя, гігієна та санітарія, глобалізація та активне пересування, відношення до вакцинації та ін.?)

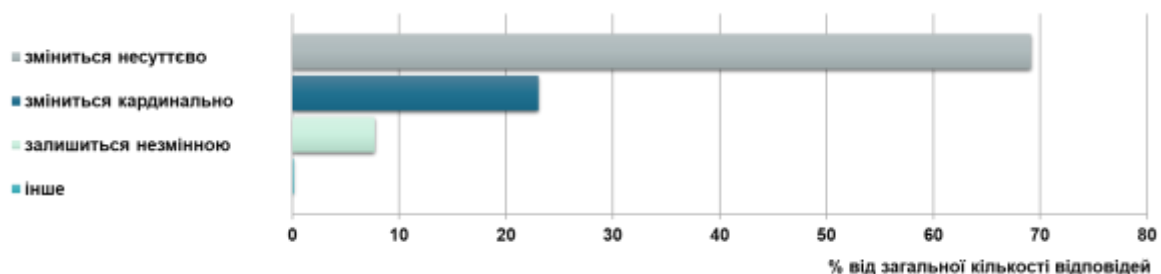
16. Яка частина трудових мігрантів повернеться на роботу за межі України, тобто не залишиться в Україні після завершення пандемії?

Позиція, висловлена окремими експертами:

- Трудові мігранти є високоризиковою категорією до зараження коронавірусом, однак не заважаючи на це після проходження самоізоляції чи повного одужання та відкриття вони все одно будуть повертатись на роботу за межі України. Такий сценарій підігрують постійні політичні гасла щодо неминучого настання дефолту і втрати суверенітету країни, «смерті» українського села через земельну реформу, низьким рівнем «запуску» підприємств зупинених на період карантину.
- Імовірно, упродовж кількох наступних років переважна частина заробітчан, що приїхали до України в березні, вирішить повернутися на роботу за кордон. Водночас можливо, що за межі України знову виїдуть працювати менше половини заробітчан, якщо в березні до України приїхали переважно ті, хто не планував повернення за кордон або не мав можливості там надовго залишатися; до того ж є ймовірність, що країни ЄС суттєво зменшать залучення робочої сили з-за кордону на тривалий період.

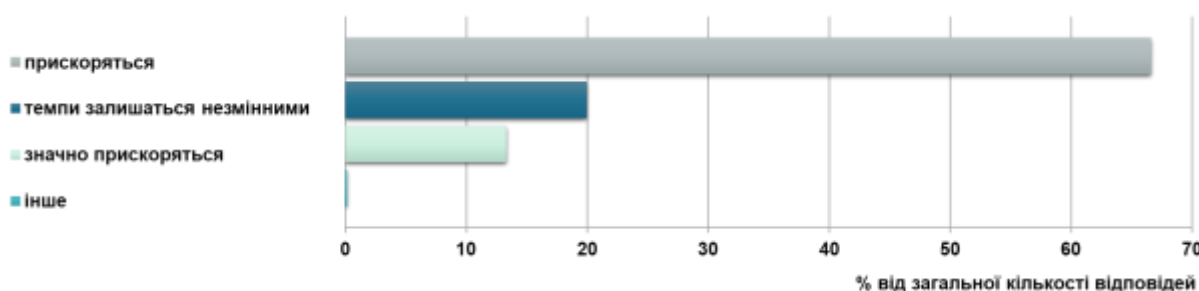
17. Як зміниться інвестиційна діяльність суб'єктів економічної діяльності після завершення пандемії?

Позиція, висловлена окремими експертами:

- До початку пандемії інвестиції в Україну не приходили через непрозорість і неусталеність правил гри (законодавства) та не реформовану судову систему. Ці бар'єри не усунені й зараз. За таких умов немає підстав сподіватися на кардинальні зміни ситуації.
- Спрацюють ментальні й культурні особливості ведення бізнесу, низький рівень фінансової обізнаності населення щодо інвестування, наприклад у ОВДП, в населення буде працювати ефект «запобіжника» у витрачанні вільних грошових коштів, а також на предмети розкоші.
- Загалом зміни будуть несуттєвими, але в деяких секторах економіки вони можуть бути значними через зміну структури попиту (а також унаслідок можливого запровадження стимулів для інвестування в певні галузі)

18. Як відбуватимуться процеси діджіталізації (цифровізації), роботизації та використання модальності «віддаленого робочого місця»? Якими будуть зміни української економіки у напрямі переходу до нової якості?

РИЗИКИ / ЯВИЩА НА 2020-2021 РОКИ

Оцінка ризиків здійснювалась за двома критеріями: ймовірність реалізації конкретного ризику та вплив ризику на економіку України.

На основі наданих матеріалів було розраховано інтегральну оцінку ризиків як добуток оцінок ймовірності реалізації явища та впливу явища на економіку України, зважений на кількість респондентів.

Ризики на 2020 рік оцінювалися ввосьме, на 2021 рік – вп'яте. Максимальна консенсус-оцінка як зовнішніх так і внутрішніх ризиків має інтегральне значення 16.

Найбільш значущими **внутрішнім ризиком / явищем** для вітчизняної економіки, серед запропонованих експертам для розгляду, виявився "Значне зростання дефіциту державного бюджету та касових розривів у ПФУ, інших Фондах державного соціального страхування" (з інтегральною оцінкою 14 – у 2020 році та 13 – у 2021). Цей ризик у попередніх роках оцінювався експертами як доволі значущий (за 2017-2019 роки середня інтегральна оцінка – 8) та на фоні пандемії COVID-19 зайняв головну позицію.

Також високі оцінки (вище 10) на 2020 рік отримали вісім з 12-ти вперше запропонованих внутрішніх ризиків пов'язаних з пандемією COVID-19:

"Суттєве падіння платоспроможного попиту населення" (інтегральна оцінка 13 на 2020 рік; 10 – на 2021); "Значне безробіття через повернення заробітчан, масове звільнення працівників" (13 / 11);

"Експоненціальне поширення COVID-19, не спроможність медичної системи зупинити пандемію в Україні" (12 / 10); "Різне погіршення якості життя населення, насамперед найбільш уразливих верств" (12 / 10); "Масове банкрутство підприємств середнього та малого бізнесу" (12 / 8);

"Глибока затяжна рецесія" (11 / 9); "Прискорення інфляційних процесів" (11 / 9).

На 2020-2021 роки також суттєво збільшилась або залишилась на високому рівні оцінка деяких постійних ризиків / явищ:

"Зростання негативних очікувань економічних агентів" у 2020 році – 12 (у попередньому опитуванні 7), у 2021 – 9 (6);

"Посилення неплатоспроможності реального сектору економіки" у 2020 – 12 (7), у 2021 – 10 (6);

"Збереження низької кредитної активності комерційних банків у реальному секторі" у 2020 – 11 (8), у 2021 – 10 (7); "Повільні приватизаційні процеси" у 2020 – 11 (6), у 2021 – 10 (6); "Збереження високого рівня корупції" у 2020 – 11 (10), у 2021 – 10 (10).

Найменш значущим для економіки експертами оцінено внутрішній ризик / явище "Значне підвищення тарифів ЖКГ для населення за рахунок зростання цін на енергоносії" (інтегральна оцінка (4) – у 2020 році, у 2021 році – (5)).

Оцінка реалізації ризиків та їх впливу на економіку України проводилася за такою шкалою.

Оцінка ймовірності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України
Значна ймовірність (50% і більше) прояву явища – 4	Значний вплив – 4
Середня ймовірність (30–49%) прояву явища – 3	Помірний вплив – 3
Помірна ймовірність (10–29%) прояву явища – 2	Слабкий вплив – 2
Мала ймовірність (менше 10%) прояву явища – 1	Незначний вплив – 1
Явище не є вірогідним – 0	Вплив відсутній – 0

Серед **зовнішніх ризиків / явищ** на 2020 та 2021 роки висока інтегральна оцінка зберігається за ризиками які оцінюються не вперше:

"Дефіцит зовнішнього фінансування та звуження можливостей доступу до міжнародних ринків капіталів": інтегральна оцінка на 2020 рік – 13, на 2021 рік – 10 (у попередньому опитуванні інтегральна оцінка цього ризику на 2020 рік була 8, на 2021 – 7);

"Звуження зовнішніх ринків збуту через високу конкуренцію у 2020 році – 12 (у попередньому опитуванні 7), у 2021 – 9 (8);

"Нова світова криза (внаслідок руйнування усталених виробничих зв'язків, банкрутства ряду промислових виробників в країнах ЄС/світі)" у 2020 – 11 (8), у 2021 – 9 (7);

"Вихід нерезидентів з ОВДП" у 2020 – 10 (8), у 2021 – 8 (не оцінювався).

Високу інтегральну оцінку отримав новий зовнішній ризик:

"Друга хвиля пандемії COVID-19 в світі" (інтегральна оцінка 11 на 2020 рік; 7 – на 2021) "

Також, вперше у 2020 році було оцінено ризики / явища: "Суттєвий сплеск інфляції через наповнення економік багатьох країн коштами стабілізаційних фондів, спрямованих на боротьбу з COVID-19" та

"Дефіцит продовольчих товарів внаслідок тривалих карантинних заходів, яке призведе з часом до скорочення попиту та відповідно виробництва продовольчих товарів, банкрутства фермерських господарств". Їх вплив оцінено на середньому рівні: інтегральна оцінка на 2020 рік – 8, на 2021 рік – 6 та 7 відповідно.

Найменш значущим з зовнішніх ризиків експертами оцінено ризик / явище " Відмова від співпраці з МВФ" (інтегральна оцінка (3) – у 2020 році, у 2021 році – (2)). За попередніми оцінками вплив цього ризику був дещо вищим: у 2020 році – (5), у 2021 році – (4).

ІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА РИЗИКІВ / ЯВИЩ НА 2020-2021 РОКИ

Таблиця 3

Зовнішні ризики / явища (квітень 2020 року)

Зовнішні ризики / явища	2020 рік			2021 рік		
	Інтегральна оцінка	Оцінка вірогідності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України	Інтегральна оцінка	Оцінка вірогідності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України
Дефіцит зовнішнього фінансування та звуження можливостей доступу до міжнародних ринків капіталу	13	4	4	10	3	4
Звуження зовнішніх ринків збуту через високу конкуренцію	12	3	4	9	3	3
Нова світова криза (внаслідок руйнування усталених виробничих зв'язків, банкрутства ряду промислових виробників в країнах ЄС/світі)	11	3	4	9	3	4
Друга хвиля пандемії COVID-19 в світі	11	3	4	7	2	4
Вихід нерезидентів із ОВДП	10	3	4	8	3	3
Суттєве падіння цін на світових ринках сировинних (неенергетичних) товарів	8	3	3	7	2	3
Посилення гібридних загроз національній безпеці України, у т.ч. активне військове протистояння на сході країни	8	3	3	9	3	3
Суттєвий сплеск інфляції через наповнення економік багатьох країн коштами стабілізаційних фондів, спрямованих на боротьбу з COVID-19	8	3	3	6	2	3
Впровадження нових торговельних бар'єрів для вітчизняного експорту з боку інших країн	8	2	3	7	2	3
Дефіцит продовольчих товарів внаслідок тривалих карантинних заходів, яке призведе з часом до скорочення попиту та відповідно виробництва продовольчих товарів, банкрутства фермерських господарств.	8	3	3	7	3	3
Запуск в експлуатацію трубопроводів Північний потік 2 та Турецький потік	8	2	3	9	3	3
Неотримання запланованого фінансування від МВФ	8	2	4	8	2	4
Зростання продовольчої інфляції у світі	8	3	3	7	3	3
Надходження незначних обсягів донорської допомоги	7	3	3	7	3	3
Суттєве зростання цін на світових енергетичних ринках	6	2	3	5	2	3
Повна блокада портів Азовського моря	5	2	2	6	2	2
Впровадження додаткових санкцій/обмежень з боку РФ до України	5	2	2	4	2	2
Впровадження додаткових санкцій/обмежень з боку України до РФ	4	2	2	4	2	2
Відмова від співпраці з МВФ	3	1	4	2	1	4

Внутрішні ризики / явища (квітень 2020 року)

Внутрішні ризики / явища	2020 рік			2021 рік		
	Інтегральна оцінка	Оцінка вірогідності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України	Інтегральна оцінка	Оцінка вірогідності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України
Значне зростання дефіциту державного бюджету та касових розривів у ПФУ, інших Фондах державного соціального страхування	14	4	4	13	3	4
Суттєве падіння платоспроможного попиту населення	13	4	4	11	3	4
Значне безробіття через повернення заробітчан, масове звільнення працівників	13	3	4	10	3	3
Посилення неплатоспроможності реального сектору економіки	12	3	4	10	3	3
Експоненціальне поширення COVID-19, не спроможність медичної системи зупинити пандемію в Україні	12	3	4	10	3	4
Різне погіршення якості життя населення, насамперед найбільш уразливих верств	12	3	3	10	3	3
Зростання негативних очікувань економічних агентів	12	4	3	9	3	3
Масове банкрутство підприємств середнього та малого бізнесу	12	3	4	8	2	3
Збереження низької кредитної активності комерційних банків у реальному секторі	11	4	3	10	3	3
Прискорення інфляційних процесів	11	3	3	9	3	3
Глибока затяжна рецесія	11	3	4	9	3	4
Збереження високого рівня корупції	11	3	3	10	3	3
Повільні приватизаційні процеси	11	4	3	10	4	3
Загострення проблем у банківській системі:						
<i>зростання розриву по обсягах і строках між кредитами та депозитами, і збільшення ризиковості кредитування (неповернення і пролонгація)</i>	10	4	3	9	3	3
<i>подальше зниження довіри до банківської системи</i>	8	3	3	7	3	3
<i>падіння прибутковості банківської системи та зниження стабільності її функціонування</i>	8	3	3	7	3	3
Паніка на валютному ринку	10	3	3	7	2	3
Недостатньо швидке проведення реформ	10	3	3	8	3	3
Прояв суттєвих девальваційних тенденцій на валютному ринку	9	3	3	7	2	3
Продовження збереження/посилення недовіри до банківської системи з боку населення (зниження довгострокових депозитів)	9	3	3	9	3	3
Отримання низького врожаю зернових культур	9	3	3	7	2	3
Прискорення процесів продовольчої інфляції на тлі масових банкрутств фермерських господарств	8	2	3	7	2	3
Соціальні протести в умовах глибокої затяжної рецесії	8	3	3	7	3	3
Зупинка виробничих потужностей у галузях з безперервним циклом роботи	8	2	4	6	2	4
Дефолт по зовнішнім боргам	7	2	4	6	2	4
Логістичні проблеми у вантажному залізничному транспорті	7	2	3	5	2	3
Впровадження земельної реформи	7	2	3	9	3	3
Дефіцит енергетичних ресурсів в країні (у т.ч. вугілля)	6	2	3	6	2	3
Значний перегляд соціальних стандартів у бік підвищення	6	2	2	7	2	3
Запровадження податку на виведений капітал	5	2	3	4	2	3
Значне підвищення тарифів ЖКГ для населення за рахунок зростання цін на енергоносії	4	2	2	5	2	3

УЗАГАЛЬНЕНІ ПРИПУЩЕННЯ КОНСЕНСУС-ПРОГНОЗУ

Таблиця 4

Показник \ Період	На 2020 рік станом на:							
	05/17	09/17	04/18	09/18	12/18	04/19	10/19	4/20
ВВП, % реальні зміни:								
Російська Федерація	1,5	1,6	1,5	1,5	1,7	1,7	1,5	-2,3
США	2,1	2,1	2,2	2,6	2,5	2,5	2,3	-1,2
Китай	6,2	6,2	6,3	6,4	6,3	6,4	6,2	2,6
Єврозона	1,4	1,4	1,7	2	1,9	1,9	1,3	-1,7
ЄС-28	1,6	1,6	1,8	2	2	2	1,6	-2,8
Ціни на нафту марки Brent, середньорічна, дол. США/барель	61,5	61,8	62,5	67,9	70,4	66,3	64,8	35
Ціна на базові метали, середньорічна зміна, у % до попереднього року	2,6	2,3	2	-1,6	-1,1	-1,6	-3,5	-10
Ціна на залізну руду, середньорічна зміна, у % до попереднього року	-5	-5,5	-5	-4,2	-3	-5,8	9,2	-20
Ціна на карбамід, середньорічна зміна, у % до попереднього року	2,1	2,1	2,1	2,7	2,1	2	0,4	-7,5
Ціна на пшеницю, середньорічна зміна, у % до попереднього року	3	3,5	3	2,6	3	2	1,2	-5
Ціна на кукурудзу, середньорічна зміна, у % до попереднього року	2	2,6	2	2,3	2,3	1,8	2,2	-5
Середньорічний обмінний курс, євро/дол. США	1,05	1,11	1,2	1,2	1,15	1,14	1,11	1,11
Середньорічна ціна на імпортований природний газ, дол. США за 1 тис. м3	251	254,5	270	275,7	278	287	226	130
Зміна тарифів на комунальні послуги для населення (грудень до грудня), на базі яких розраховується індекс споживчих цін, %, зокрема:								
<i>природний газ</i>	10	12,5	20	19	15	15	3,5	0,0
<i>гаряча вода, опалення</i>	9,3	17,5	10	11,5	10	20	20	0,0
<i>електроенергія</i>	10	17,5	22,5	20,5	20	15	5	0,0
Зміна тарифів на перевезення (грудень до грудня), %, зокрема:								
<i>пасажирів, багажу і вантажобагажу пасажирів залізничним транспортом</i>	x	x	x	x	x	x	20	0,0
<i>вантажні залізничні перевезення</i>	x	x	x	x	x	x	20	0,0
Мінімальна заробітна плата середньорічна, грн.	3821	4057,5	4600	4300	4400	4173	4173	4723
Врожай зернових, млн. тонн	63	63	65	62,1	63,3	63,2	67,4	70,7
Облікова ставка, %, на кінець року	11	12,3	14	16	17,8	17,5	16	8,5
Середньозважена середньорічна ставка за новими кредитами, %	15	14	16	17,7	18	19	19	16
Залучення ресурсів МВФ НБУ та Урядом України, млрд. дол. США	2	3,4	2	2	2	2,5	1,2	4,3
Доходи бюджету від приватизації, млн. грн.	1500	1500	1500	1200	2050	1823	500	500

Продовження таблиці 4

Показник	Період	На 2021 рік станом на:				
		04/18	09/18	12/18	04/19	04/20
ВВП, % реальні зміни:						
Російська Федерація		1,5	1,5	1,6	1,6	1,7
США		1,9	2,0	2,0	1,9	1,7
Китай		6,2	6,3	6,3	6,3	5,0
Єврозона		1,6	1,7	1,7	1,7	1,7
ЄС–28		1,8	1,8	1,8	1,7	1,7
Ціни на нафту марки Brent, середньорічна, дол. США/барель		65	68,7	69,6	69,5	45,0
Ціна на базові метали , середньорічна зміна, у % до попереднього року		2,0	2,0	1,8	1,5	5,0
Ціна на залізну руду , середньорічна зміна, у % до попереднього року		1,0	1,6	1,0	1,0	5,0
Ціна на карбамід , середньорічна зміна, у % до попереднього року		1,8	2,6	2,0	2,0	5,0
Ціна на пшеницю , середньорічна зміна, у % до попереднього року		2,0	2,0	1,3	1,3	2,0
Ціна на кукурудзу , середньорічна зміна, у % до попереднього року		2,0	2,0	2,0	2,0	2,3
Середньорічний обмінний курс , євро/дол. США		1,15	1,14	1,15	1,14	1,10
Середньорічна ціна на імпортований природний газ , дол. США за 1 тис. м3		261	265	266,5	277	170
Зміна тарифів на комунальні послуги для населення (грудень до грудня), на базі яких розраховується індекс споживчих цін, %, зокрема:						
<i>природний газ</i>		20	15	15	14	10
<i>гаряча вода, опалення</i>		20	15	15	11,5	10
<i>електроенергія</i>		12,5	20	20	20	10
Зміна тарифів на перевезення (грудень до грудня), %, зокрема:						
<i>пасажирів, багажу і вантажобагажу пасажирів залізничним транспортом</i>		x	x	x	x	10
<i>вантажні залізничні перевезення</i>		x	x	x	x	15,4
Мінімальна заробітна плата середньорічна , грн.		6200	6150	6100	5500	5134
Врожай зернових , млн. тонн		64	63,1	64	64	74,0
Облікова ставка , %, на кінець року		12	14	14	15	7,8
Середньозважена середньорічна ставка за новими кредитами , %		14,5	15	15	15	15
Залучення ресурсів МВФ Нацбанком та Урядом України , млрд. дол. США		1	1	1	1	2
Доходи бюджету від приватизації , млн. грн.		500	500	750	967	4,5

ДОДАТКИ

Таблиця 5

Основні макроекономічні показники за 2013-2019 роки¹

Показники	Період	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Національні рахунки, млрд грн								
Номинальний ВВП		1 465,2	1 586,9	1 988,5	2385,4	2983,9	3 560,6	3 974,6
Споживання		1 329,6	1430,0	1723,6	2 032,3	2618,1	3 209,3	3 785, 1
Валове нагромадження		270,9	212,6	316,8	518,2	595,2	661,8	500,6
Чистий експорт товарів та нефакторних послуг		-135,3	-55,6	-51,9	-165,2	-229,4	-310,5	-311,2
Індекс, %, річна зміна								
Реальний ВВП		0	-6,6	-9,8	2,4	2,5	3,4	3,2
Споживання		5,2	-6,2	-15,2	2,0	8,4	7,1	8,1
Валове нагромадження основного капіталу		-8,4	-24,0	-9,2	20,4	16,1	16,6	14,2
Експорт товарів та послуг		-8,1	-14,2	-13,2	-1,8	3,8	-1,3	6,7
Імпорт товарів та послуг		-3,5	-22,1	-16,7	9,3	12,6	3,0	6,3
Випуск окремих секторів економіки, %, річна зміна								
Сільське господарство		13,6	2,2	-4,8	6,3	-2,2	8,1	1,1
Промислове виробництво		-4,3	-10,1	-12,3	4,0	1,1	3,0	-0,5
Інфляція, індекс (%)								
Індекс споживчих цін (середній за рік)		99,7	112,1	148,7	113,9	114,4	110,9	107,9
грудень до грудня попереднього року		100,5	124,9	143,3	112,4	113,7	109,8	104,1
Індекс цін виробників промислової продукції (середній за рік)		99,9	117,1	136,0	120,5	126,4	117,4	104,1
грудень до грудня попереднього року		101,7	131,8	125,4	135,7	116,5	114,2	92,6
Зовнішній сектор, млрд дол. США								
Рахунок поточних операцій		-18,3	-4,6	-0,2	-3,5	-2,4	-4,4	-1,3
Обсяг експорту товарів та послуг		78,7	65,4	47,9	46,0	53,9	59,1	63,4
Обсяг імпорту товарів та послуг		-95,7	-70,0	-49,6	-52,5	-62,5	-70,5	-75,8
Фінансовий рахунок		-20,3	9,1	-0,6	-4,7	-5,0	-7,5	-7,3
Прямі іноземні інвестиції (притік)		3,9	0,3	3,0	3,3	2,6	2,4	2,4
Валові міжнародні резерви НБУ (на кінець періоду)		20,4	7,5	13,3	15,5	18,8	20,8	25,3
Обмінний курс, грн/дол. США								
Середній		7,99	11,89	21,84	25,55	26,60	27,20	25,85
На кінець періоду		7,99	15,77	24,00	27,19	28,07	27,70	23,69
Державні фінанси, млрд грн								
Доходи зведеного бюджету		435,6 ²	456,1	652,0	782,9	1 017,0	1 184,3	1 289,8
Видатки зведеного бюджету		493,9 ²	528,1	682,9	837,7	1 059,1	1 252,1	1 377,1
Сальдо зведеного бюджету		-58,3 ²	-72,0	-30,9	-54,8	-42,1	-67,8	-87,2
Державний борг (прямий та гарантований)		584,8	1 100,8	1 572,2	1 929,8	2 141,8	2 168,4	1 998,3
Соціальні показники								
Рівень безробіття (за методологією МОП), у % до робочої сили віком 15-70 років		7,3	9,3	9,1	9,3	9,5	8,8	8,2
Середньомісячна заробітна плата працівників, грн		3 282	3 480	4 195	5 183	7 104	8 865	10 497

¹ Дані наведено у 2013 році без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя, з 2014 року також без урахування частини тимчасово окупованих територій

² за розрахунками Мінекономіки

Таблиця 6

Динаміка консенсус-прогнозу на 2019 рік

	2019 звіт	Прогноз на 2019 рік станом на:							Відхи- лення (10 2019/ звіт)
		05/17	09/17	04/18	09/18	12/18	04/19	10/19	
Національні рахунки, млрд грн									
Номінальний ВВП	3 974,6	3 495	3 645,7	3 901,9	3 946,9	3 950,0	4038,8	4 022,1	+1%
Споживання	3 785, 1	3 029,8	3 117,3	3 390,3	3 421,5	3 461,6	3 612,8	3 651,0	-4%
Валове нагромадження	500,6	685,7	753,0	724,3	809,8	838,8	765,6	716,0	+30%
Чистий експорт товарів та нефакторних послуг	-311,2	-139,4	-194	-214	-318,2	-330,2	-336,8	-326,3	-15,1 млрд грн
Індекс (%), річна зміна)									
Реальний ВВП	3,2	3,7	3,6	3,1	3,0	2,9	2,7	3,2	—
Споживання	8,1	2,8	2,7	3,1	3,4	3,2	3,3	5,6	-2,5 в.п.
Валове нагромадження основного капіталу	14,2	5,7	6,3	7,3	8,3	8,3	8,0	9,2	-5,0 в.п.
Експорт товарів та послуг	6,7	4,4	3,9	3,5	3,5	1,8	2,2	3,7	-3,0 в.п.
Імпорт товарів та послуг	6,3	4,5	4,8	5,0	5,3	4,3	3,5	6,4	+0,1 в.п.
Випуск окремих секторів економіки, %, річна зміна									
Сільське господарство	1,1	3,1	2,4	1,5	1,5	1,5	1,4	1,2	+0,1 в.п.
Промислове виробництво	-0,5	4,6	4,3	3,5	3,2	3,2	2,5	1,0	+1,5 в.п.
Інфляція, індекс (%)									
Індекс споживчих цін (середній за рік)	107,9	106,5	106,8	108,9	109,0	109,0	108,7	108,4	+0,5 в.п.
грудень до грудня попер. року	104,1	105,9	105,9	108,0	107,4	108,0	107,6	107,2	+3,1 в.п.
Індекс цін виробників промислової продукції (середній за рік)	104,1	108,0	108,1	110,0	111,0	112,5	112,0	108,8	+4,7 в.п.
грудень до грудня попер. року	92,6	107,9	108,2	109,8	110,0	110,0	110,1	107,8	+15,2 в.п.
Зовнішній сектор, млрд дол. США									
Рахунок поточних операцій	-1,3	-3,0	-4,5	-4,6	-3,0	-4,5	-4,5	-3,9	- \$2,6 млрд
Обсяг експорту товарів та послуг	63,4	55	56,5	57	62,6	62	62	63	-0,6%
Обсяг імпорту товарів та послуг	-75,8	-58	-63	-65,9	-74,5	-74	-73,2	-75,4	-0,5%
Фінансовий рахунок	-7,3	-4,4	-4,0	-6,1	-3,3	-2,8	-4,5	-4,5	-38,4%
Прямі іноземні інвестиції (притік)	2,4	-3,9	-3,8	-3,3	-3,1	-2,5	-2,5	-2,4	-2 раза
Валові міжнародні резерви НБУ (на кінець періоду)	25,3	20	24	19,1	18,1	17,6	19,7	21,7	-\$3,6 млрд
Обмінний курс, грн/дол. США									
Середній	25,85	28,9	29,38	29,95	29,3	28,3	27,6	27,5	6,4%
На кінець періоду	23,69	29	29	30,1	31,5	29,55	29,15	29,6	24,9%
Державні фінанси, млрд грн									
Доходи зведеного бюджету	1 289,8	1 103,1	1 186,1	1 197,8	1 323,5	1 304,5	1 321,3	1 316,2	2,0%
Видатки зведеного бюджету	1 377,1	1 198	1 267,6	1 298,2	1 432,2	1 395,3	1 415,5	1 398,5	1,6%
Сальдо зведеного бюджету	-87,2	-91,6	-91,6	-100,4	-108,7	-90,8	-94,2	-82,3	+4,9 млрд грн
Державний борг (прямий та гарантований)	1 998,3	2 483,8	2 477	2 477,5	2 446,1	2 374	2 360,5	2 067,0	+3,4%
Соціальні показники									
Рівень безробіття (за методологією МОП), у % до робочої сили віком 15-70 років	8,2	8,9	8,9	9,0	9,0	8,7	8,5	8,5	+3,7%
Середньомісячна заробітна плата працівників, грн	10 497	9 183	9 480	10 400	10 500	10 395	10 301	10 525	+0,3%

Таблиця 7

Динаміка консенсус-прогнозу на 2020 рік

(травень 2017 – квітень 2020 року)

Показник \ Період	2020									
	05/2017	09/2017	04/2018	09/2018	12/2018	04/2019	10/2019	Відхилення (10/2019 до 04/2019)	04/2020	Відхилення (04/2020 до 10/2019)
Національні рахунки, млрд грн										
Номінальний ВВП	3 944,2	4 111,4	4 272,0	4 463,4	4 505,8	4 609,6	4 533,0	−1,7%	4 054,3	−10,6%
Споживання, усього	3 379,3	3 445,9	3 729,0	3 853,7	3 917,0	4 028,3	4 100,0	+1,8%	3 870,8	−5,6%
Валове нагромадження	783,1	860,2	828,3	951,9	951,9	897,6	840,0	−6,4%	410,6	−51,1%
Чистий експорт товарів та нефакторних послуг	−163,9	−197,6	−241,9	−332,1	−332,1	−358,0	−386,0	−28,0 млрд грн	−223,2	+162,8 млрд грн
Національні рахунки, індекс, (% , річна зміна)										
Реальний ВВП	4,0	4,0	3,3	3,1	3,1	3,0	3,2	+0,2 в.п.	−4,2	−7,4 в.п.
Споживання	2,4	2,2	2,9	3,1	2,9	3,1	4,1	+1,0 в.п.	−3,0	−7,1 в.п.
Валове нагромадження основного капіталу	4,3	6,0	8,4	9,2	8,8	9,0	8,3	−0,7 в.п.	−14,8	−23,1 в.п.
Експорт товарів та послуг	4,6	3,7	3,8	3,7	3,0	3,5	3,2	−0,3 в.п.	−7,9	−11,1 в.п.
Імпорт товарів та послуг	5,1	4,8	4,5	4,9	4,5	4,5	6,1	+1,6 в.п.	−12,2	−18,3 в.п.
Випуск окремих секторів економіки, %, річна зміна										
Сільське господарство	2,4	2,5	1,9	2,0	2,0	2,0	1,8	−0,2 в.п.	−1,1	−2,9 в.п.
Промислове виробництво	4,9	4,7	4,3	4,1	4,4	3,2	2,6	−0,6 в.п.	−6,1	−8,7 в.п.
Інфляція, індекс (%)										
Індекс споживчих цін (середній за рік)	106,0	106,4	108,3	107,5	108,0	107,6	107,2	−0,4 в.п.	105,8	−1,4 в.п.
грудень до грудня попереднього року	105,0	105,0	106,8	106,0	106,9	106,0	106,3	+0,3 в.п.	107,0	+0,7 в.п.
Індекс цін виробників промислової продукції (середній за рік)	107,3	107,6	108,6	109,1	110,0	110,2	109,2	−1,0 в.п.	100,3	−8,9 в.п.
грудень до грудня попереднього року	106,0	107,0	108,1	108,2	109,5	108,6	108,0	−0,6 в.п.	109,9	+1,9 в.п.
Зовнішній сектор, млрд дол. США										
Рахунок поточних операцій	−4,2	−4,9	−4,2	−3,4	−3,9	−5,1	−5,0	+\$0,1 млрд	−3,9	+\$1,1 млрд
Обсяг експорту товарів та послуг	56,2	59,1	61,3	66,4	65,3	64,3	66,1	+2,8%	54,4	−17,7%
Обсяг імпорту товарів та послуг	−61,6	−65,5	−69,8	−76,0	−76,0	−75,8	−79,1	+4,4%	−62,6	−20,9%
Фінансовий рахунок	−5,0	−5,0	−4,7	−4,7	−3,9	−5,3	−5,1	−\$0,2 млрд	−2,1	−\$3 млрд
Прямі іноземні інвестиції	−4,2	−4,1	−3,8	−3,9	−3,1	−2,8	−3,0	+\$0,2 млрд	−0,5	−\$2,5 млрд
Валові міжнародні резерви НБУ, млн дол. США	17,5	25,0	19,6	18,4	18,0	20,5	22,0	+\$1,5 млрд	22,1	+\$0,1 млрд

Продовження таблиці 7

Показник \ Період	2020									
	05/2017	09/2017	04/2018	09/2018	12/2018	04/2019	10/2019	Відхилення (10/2019 до 04/2019)	04/2020	Відхилення (04/2020 до 10/2019)
Зовнішній сектор, % ВВП										
Рахунок поточних операцій	-3,3	-3,6	-3,0	-2,4	-2,6	-3,2	-3,0	+0,2 в.п.	-2,8	+0,2 в.п.
Обсяг експорту товарів та послуг	44,2	43,1	44,4	46,1	44,8	40,7	39,8	-0,9 в.п.	38,7	-1,1 в.п.
Обсяг імпорту товарів та послуг	-48,4	-47,8	-50,6	-52,8	-52,1	-48,0	-47,6	-0,4 в.п.	-44,5	-3,1 в.п.
Фінансовий рахунок	-4,6	-4,4	-3,9	-3,8	-3,1	-3,8	-3,4	-0,4 в.п.	-1,6	-1,8 в.п.
Прямі іноземні інвестиції	-3,3	-3,0	-2,8	-2,7	-2,1	-1,8	-1,8	-	-0,4	-1,4 в.п.
Валові міжнародні резерви НБУ, млн дол. США	13,8	18,2	14,2	12,7	12,3	12,9	13,2	+0,3 в.п.	15,7	+2,5 в.п.
Зовнішній сектор, %, річна зміна (номінальний)										
Обсяг експорту товарів та послуг	6,2	5,6	5,4	7,5	6,5	5,6	5,4	-0,2 в.п.	-14,3	-19,7 в.п.
Обсяг імпорту товарів та послуг	5,5	5,6	6,3	6,5	5,8	4,4	6,1	+1,7 в.п.	-17,4	-23,5 в.п.
Обмінний курс, грн/дол США										
Середній	31,00	30,00	31,00	31,00	30,90	29,18	27,30	-6,4%	28,85	5,7%
Кінець періоду	34,00	32,00	32,00	32,00	32,00	29,80	28,00	-6,0%	29,50	5,4%
Державні фінанси, млрд. грн										
Доходи зведеного бюджету	1 215,0	1 316,7	1 312,2	1 529,6	1 499,1	1 498,9	1 464,2	-2,3%	1 207,6	-17,5%
Видатки зведеного бюджету	1 313,0	1 400,1	1 396,3	1 602,7	1 601,0	1 591,7	1 558,6	-2,1%	1 433,0	-8,1%
Сальдо зведеного бюджету	-97,4	-84,6	-102,7	-111,8	-93,0	-92,8	-94,4	-1,6 млрд грн	-225,4	-131 млрд грн
Сальдо сектору державного управління (включаючи ПФУ)	x	x	-87,8	-90,0	-93,0	-80,0	-90,0	-10,0 млрд грн	-151,0	-61 млрд грн
Державний борг (прямий та гарантований)	2 622,4	2 606,0	2 550,0	2 575,7	2 450,0	2 478,8	2 350,0	-5,2%	2 450,0	+4,3%
Державні фінанси, % ВВП										
Доходи зведеного бюджету	30,8	32,0	30,7	34,3	33,3	32,5	32,3	-0,2 в.п.	29,8	-2,5 в.п.
Видатки зведеного бюджету	33,3	34,1	32,7	35,9	35,5	34,5	34,4	-0,1 в.п.	35,3	+0,9 в.п.
Сальдо зведеного бюджету	-2,5	-2,1	-2,4	-2,5	-2,1	-2,0	-2,1	-0,1 в.п.	-5,6	-3,5 в.п.
Сальдо сектору державного управління (включаючи ПФУ)	x	x	-2,1	-2,0	-2,1	-1,7	-2,0	-0,3 в.п.	-3,7	-1,7 в.п.
Державний борг (прямий та гарантований)	66,5	63,4	59,7	57,7	54,4	53,8	51,8	-2,0 в.п.	60,4	+8,6 в.п.
Соціальні показники										
Рівень безробіття (за методологією МОП), % до робочої сили віком 15– 70 років	8,7	8,6	8,9	9,1	8,6	8,4	8,4	-	9,4	+1,0 в.п.
Середньомісячна заробітна плата працівників, грн	10 500	10 680	11 850	11 750	11 938	11 852	12 025	+1,5%	11 079	-7,9%

Таблиця 8

Динаміка консенсус-прогнозу на 2021 рік

(квітень 2018 – квітень 2020 року)

Показник \ Період	2020						
	04/2018	09/2018	12/2018	04/2019	Відхилення (04/2019 до 12/2018)	04/2020	Відхилення (04/2020 до 04/2019)
Національні рахунки, млрд грн							
Номінальний ВВП	4 810,3	4 985,5	5 046,1	5 173,2	+2,5%	4 536,6	-12,3%
Споживання, усього	4 058,4	4 325,0	4 377,2	4 475,8	+2,3%	4 255,2	-4,9%
Валове нагромадження	925,0	1 058,4	1 053,7	1 021,0	-3,1%	559,0	-45,2%
Чистий експорт товарів та нефакторних послуг	-245,0	-369,7	-345,0	-379,6	-34,6 млрд грн	-279,4	+100,2 млрд грн
Національні рахунки, індекс, (% річна зміна)							
Реальний ВВП	4,0	3,9	3,9	3,5	-0,4 в.п.	2,4	-1,1 в.п.
Споживання	3,3	3,7	3,2	4,2	+1,0 в.п.	2,3	-1,9 в.п.
Валове нагромадження основного капіталу	9,4	12,4	9,8	9,1	-0,7 в.п.	6,9	-2,2 в.п.
Експорт товарів та послуг	4,3	4,1	4,5	2,1	-2,4 в.п.	4,0	+1,9 в.п.
Імпорт товарів та послуг	6,0	6,4	5,6	5,2	-0,4 в.п.	5,0	-0,2 в.п.
Випуск окремих секторів економіки, %, річна зміна							
Сільське господарство	1,7	2,3	2,5	2,2	-0,3 в.п.	2,1	-0,1 в.п.
Промислове виробництво	4,8	4,5	4,7	3,6	-1,1 в.п.	2,2	-1,4 в.п.
Інфляція, індекс (%)							
Індекс споживчих цін (середній за рік)	107,4	107,2	108,0	106,8	-1,2 в.п.	107,7	0,9 в.п.
грудень до грудня попереднього року	106,4	105,0	106,0	105,4	-0,6 в.п.	105,9	0,5 в.п.
Індекс цін виробників промислової продукції (середній за рік)	108,0	108,0	109,1	109,1	-	108,6	-0,5 в.п.
грудень до грудня попереднього року	107,0	106,1	108,0	107,7	-0,3 в.п.	109,6	1,9 в.п.
Зовнішній сектор, млрд дол. США							
Рахунок поточних операцій	-4,2	-4,1	-4,4	-5,9	-\$1,5 млрд	-4,0	+\$1,9 млрд
Обсяг експорту товарів та послуг	67,9	74,1	71,6	67,5	-5,7%	63,2	-6,4%
Обсяг імпорту товарів та послуг	-73,1	-87,2	-83,4	-80,1	-4,0%	-70,0	-12,6%
Фінансовий рахунок	-4,2	-4,7	-5,9	-5,0	-\$0,9 млрд	-4,0	-\$1 млрд
Прямі іноземні інвестиції	-4,1	-4,3	-4,0	-3,2	-\$0,8 млрд	0,3	+\$3,5 млрд
Валові міжнародні резерви НБУ, млн дол. США	20,9	20,6	20,1	20,1	-	22,8	+\$2,7 млрд

Продовження таблиці 8

Показник \ Період	2020						
	04/2018	09/2018	12/2018	04/2019	Відхилення (04/2019 до 12/2018)	04/2020	Відхилення (04/2020 до 04/2019)
Зовнішній сектор, % ВВП							
Рахунок поточних операцій	-2,7	-2,6	-2,7	-3,4	-0,7 в.п.	-2,6	+0,8 в.п.
Обсяг експорту товарів та послуг	43,8	46,9	44,9	39,2	-5,7 в.п.	41,8	+2,6 в.п.
Обсяг імпорту товарів та послуг	-47,1	-55,2	-52,3	-46,6	-5,7 в.п.	-46,3	-0,3 в.п.
Фінансовий рахунок	-3,2	-3,4	-4,3	-3,4	-0,9 в.п.	-2,8	-0,6 в.п.
Прямі іноземні інвестиції	-2,6	-2,7	-2,5	-1,9	-0,6 в.п.	0,2	+2,1 в.п.
Валові міжнародні резерви НБУ, млн дол. США	13,5	13,0	12,6	11,7	-0,9 в.п.	15,1	+3,4 в.п.
Зовнішній сектор, %, річна зміна (номінальний)							
Обсяг експорту товарів та послуг	6,1	9,8	9,8	5,5	-4,3 в.п.	6,4	+0,9 в.п.
Обсяг імпорту товарів та послуг	5,6	8,4	7,7	5,8	-1,9 в.п.	7,1	+1,3 в.п.
Обмінний курс, грн/дол США							
Середній	31,00	31,55	31,65	30,10	-4,9%	30,00	-0,3%
Кінець періоду	32,30	33,20	33,80	30,70	-9,2%	30,75	0,2%
Державні фінанси, млрд. грн							
Доходи зведеного бюджету	1 432,0	1 707,5	1 707,5	1 685,6	-1,3%	1 298,7	-23,0%
Видатки зведеного бюджету	1 570,5	1 807,0	1 807,0	1 780,0	-1,5%	1 427,9	-19,8%
Сальдо зведеного бюджету	-108,0	-123,5	-115,4	-106,2	+9,2 млрд грн	-134,0	-27,8 млрд грн
Сальдо сектору державного управління (включаючи ПФУ)	-99,3	-99,7	-96,8	-83,2	+13,6 млрд грн	-86,0	-2,8 млрд грн
Державний борг (прямий та гарантований)	2 570,0	2 680,6	2 560,0	2 572,7	+0,5%	2 484,1	-3,4%
Державні фінанси, % ВВП							
Доходи зведеного бюджету	29,8	34,2	33,8	32,6	-1,2 в.п.	28,6	-4 в.п.
Видатки зведеного бюджету	32,6	36,2	35,8	34,4	-1,4 в.п.	31,5	-2,9 в.п.
Сальдо зведеного бюджету	-2,2	-2,5	-2,3	-2,1	+0,2 в.п.	-3,0	-0,9 в.п.
Сальдо сектору державного управління (включаючи ПФУ)	-2,1	-2,0	-1,9	-1,6	+0,3 в.п.	-1,9	-0,3 в.п.
Державний борг (прямий та гарантований)	53,4	53,8	50,7	49,7	-1,0 в.п.	54,8	+5,1 в.п.
Соціальні показники							
Рівень безробіття (за методологією МОП), % до робочої сили віком 15–70 років	8,7	8,9	8,3	8,2	-0,1 в.п.	9,1	+0,9 в.п.
Середньомісячна заробітна плата працівників, грн	13 440	13 700	14 234	13 205	-7,2%	12 408	-6,0%

Таблиця 9

Динаміка інтегральних оцінок ризиків /явищ на 2020–2021 роки

Зовнішні ризики / явища	Інтегральна оцінка												
	на 2020 рік станом на:								на 2021 рік станом на:				
	трав.	верес.	квіт.	верес.	груд.	квіт.	жовт.	квіт.	квіт.	верес.	груд.	квіт.	квіт.
	2017	2018			2019			2020	2018			2019	2020
Друга хвиля пандемії COVID-19 в світі	x	x	x	x	x	x	x	11	x	x	x	x	7
Нова світова криза*	x	x	x	8	8	8	8	11	x	7	7	7	9
Суттєвий сплеск інфляції через наповнення економік багатьох країн коштами стабілізаційних фондів, спрямованих на боротьбу з COVID-19	x	x	x	x	x	x	x	8	x	x	x	x	6
Дефіцит продовольчих товарів внаслідок тривалих карантинних заходів, яке призведе з часом до скорочення попиту та відповідно виробництва продовольчих товарів, банкрутства фермерських господарств.	x	x	x	x	x	x	x	8	x	x	x	x	7
Зростання продовольчої інфляції у світі	x	x	x	7	7	5	5	8	x	7	7	5	7
Суттєве падіння цін на світових ринках сировинних (неенергетичних) товарів	x	x	x	x	x	8	8	8	x	x	x	8	7
Суттєве зростання цін на світових енергетичних ринках	x	x	x	x	x	7	8	6	x	x	x	7	5
Впровадження нових торговельних бар'єрів для вітчизняного експорту з боку інших країн	x	x	x	x	x	x	6	8	x	x	x	x	7
Запуск в експлуатацію трубопроводів Північний потік 2 та Турецький потік	x	x	x	x	x	10	10	8	x	x	x	9	9
Дефіцит зовнішнього фінансування та звуження можливостей доступу до міжнародних ринків капіталу	8	8	9	10	10	8	8	13	9	10	9	7	10
Вихід нерезидентів із ОВДП	x	x	x	x	x	x	8	10	x	x	x	x	8
Неотримання запланованого фінансування від МВФ	7	7	8	8	9	8	7	8	9	8	9	7	8
Відмова від співпраці з МВФ	x	x	x	3	4	4	5	3	x	3	5	4	2
Надходження незначних обсягів донорської допомоги	6	6	6	7	7	6	6	7	6	7	7	5	7
Впровадження додаткових санкцій/обмежень з боку РФ до України	4	4	5	6	7	6	6	5	5	5	6	5	4
Впровадження додаткових торговельних санкцій/обмежень з боку України до РФ	4	4	7	4	5	5	4	4	7	4	5	4	4
Звуження зовнішніх ринків збуту через високу конкуренцію	7	7	8	9	10	8	7	12	7	9	9	8	9
Посилення гібридних загроз національній безпеці України, у т.ч. активне військове протистояння на сході країни	6	7	5	9	9	9	7	8	5	7	8	7	9
Повна блокада портів Азовського моря	x	x	x	x	x	6	4	5	x	x	x	5	6

*- починаючи з квітня 2020 року ризик «Нова світова криза» доповнено наступним уточненням: **внаслідок руйнування усталених виробничих зв'язків, банкрутства ряду промислових виробників в країнах ЄС/світі.**

Продовження таблиці 9

Внутрішні ризики / явища	Інтегральна оцінка												
	на 2020 рік станом на:								на 2021 рік станом на:				
	трав.	верес.	квіт.	верес.	груд.	квіт.	жовт.	квіт.	квіт.	верес.	груд.	квіт.	квіт.
	2017		2018			2019		2020	2018			2019	2020
Експоненціальне поширення COVID-19, не спроможність медичної системи зупинити пандемію в Україні	x	x	x	x	x	x	x	12	x	x	x	x	10
Глибока затяжна рецесія	x	x	x	x	x	x	x	11	x	x	x	x	9
Дефолт по зовнішнім боргам	x	x	x	x	x	x	x	7	x	x	x	x	6
Зупинка виробничих потужностей у галузях з безперервним циклом роботи	x	x	x	x	x	x	x	8	x	x	x	x	6
Масове банкрутство підприємств середнього та малого бізнесу	x	x	x	x	x	x	x	12	x	x	x	x	8
Паніка на валютному ринку	x	x	x	x	x	x	x	10	x	x	x	x	7
Суттєве падіння платоспроможного попиту населення	x	x	x	x	x	x	x	13	x	x	x	x	11
Значне безробіття через повернення заробітчан, масове звільнення працівників	x	x	x	x	x	x	x	13	x	x	x	x	10
Прискорення інфляційних процесів	x	x	x	x	x	x	x	11	x	x	x	x	9
Прискорення процесів продовольчої інфляції на тлі масових банкрутств фермерських господарств	x	x	x	x	x	x	x	8	x	x	x	x	7
Різне погіршення якості життя населення, насамперед найбільш уразливих верств	x	x	x	x	x	x	x	12	x	x	x	x	10
Соціальні протести в умовах глибокої затяжної рецесії	x	x	x	x	x	x	x	8	x	x	x	x	7
Недостатньо швидке проведення реформ	11	11	12	10	9	10	8	10	11	10	9	10	8
Впровадження земельної реформи	x	x	x	5	6	5	10	7	x	6	6	6	9
Запровадження податку на виведений капітал	x	x	x	6	6	6	5	5	x	5	6	6	4
Збереження високого рівня корупції	x	x	x	x	x	11	10	11	x	x	x	10	10
Значне зростання дефіциту державного бюджету та касових розривів у ПФУ, інших Фондах державного соціального страхування	7	6	8	8	8	8	7	14	7	7	8	8	13
Повільні приватизаційні процеси	5	6	5	6	5	6	6	11	5	5	5	6	10
Дефіцит енергетичних ресурсів в країні (у т.ч. вугілля)	8	9	9	8	9	8	9	6	8	8	8	7	6
Логістичні проблеми у вантажному залізничному транспорті	x	3	4	6	6	7	7	7	4	5	6	6	5
Загострення проблем у банківській системі:													
зростання розриву по обсягах і строках між кредитами та депозитами, і збільшення ризиковості кредитування (неповернення і пролонгація)	x	x	x	x	x	x	7	10	x	x	x	x	9
подальше зниження довіри до банківської системи	x	x	x	x	x	x	7	8	x	x	x	x	7
падіння прибутковості банківської системи та зниження стабільності її функціонування	x	x	x	x	x	x	7	8	x	x	x	x	7
Збереження низької кредитної активності комерційних банків у реальному секторі	7	6	8	8	8	8	8	11	6	7	7	7	10
Продовження збереження/ посилення недовіри до банківської системи з боку населення (зниження довгострокових депозитів)	x	x	x	x	x	8	8	9	x	x	x	6	9
Посилення неплатоспроможності реального сектору економіки	8	8	9	8	9	7	7	12	8	8	9	6	10
Отримання низького врожаю зернових культур	7	8	6	5	6	5	6	9	7	5	6	5	7
Прояв суттєвих девальваційних тенденцій на валютному ринку	9	7	9	9	10	9	8	9	9	9	10	8	7
Зростання негативних очікувань економічних агентів	x	x	7	8	8	7	7	12	8	7	8	6	9
Значне підвищення тарифів ЖКГ для населення за рахунок зростання цін на енергоносії	x	x	x	9	10	8	7	4	x	8	10	7	5
Значний перегляд соціальних стандартів у бік підвищення	x	x	x	x	x	5	6	6	x	x	x	6	7

Таблиця 10

Динаміка припущень консенсус-прогнозу на 2019 рік

Показник \ Період	Звіт	На 2019 рік станом на							Відхилення (10 2019 /звіт)
		05/17	09/17	04/18	09/18	12/18	04/19	10/19	
ВВП, % реальні зміни:									
Російська Федерація	1,3	1,5	1,6	1,5	1,5	1,7	1,7	1,5	+0,2 в.п.
США	2,3	2,1	2,1	2,2	2,6	2,5	2,5	2,3	—
Китай	6,1	6,2	6,2	6,3	6,4	6,3	6,4	6,2	+0,1 в.п.
Єврозона	1,2	1,4	1,4	1,7	2,0	1,9	1,9	1,3	+0,1 в.п.
ЄС-28	1,7	1,6	1,6	1,8	2,0	2,0	2,0	1,6	-0,1 в.п.
Ціни на нафту марки Brent, середньорічна, дол. США/барель	64	61,5	61,8	62,5	67,9	70,4	66,3	64,8	+1,3%
Індекс світових цін на базові метали , середньорічна зміна, у % до попереднього року	-9,9	2,6	2,3	2,0	-1,6	-1,1	-1,6	-3,5	+6,4 в.п.
Ціна на залізну руду , середньорічна зміна, у % до попереднього року	34,5	-5,0	-5,5	-5,0	-4,2	-3,0	-5,8	9,2	-25,3 в.п.
Ціна на карбамід , середньорічна зміна, у % до попереднього року	-1,7	2,1	2,1	2,1	2,7	2,1	2,0	0,4	+2,1 в.п.
Ціна на пшеницю , середньорічна зміна, у % до попереднього року	-3,9	3,0	3,5	3,0	2,6	3,0	2,0	1,2	+5,1 в.п.
Ціна на кукурудзу , середньорічна зміна, у % до попереднього року	3,4	2,0	2,6	2,0	2,3	2,3	1,8	2,2	-1,2 в.п.
Середньорічний обмінний курс , євро/дол. США	1,12	1,05	1,11	1,2	1,2	1,15	1,14	1,11	-0,9%
Середньорічна ціна на імпортований природний газ , дол. США за 1 тис. м3	198,2	251	254,5	270	275,7	278	287	226	+14,0%
Зміна тарифів на комунальні послуги для населення (грудень до грудня), на базі яких розраховується індекс споживчих цін, %, зокрема:									
<i>природний газ</i>	-28,7	10	12,5	20	19	15	15	3,5	+32,2 в.п.
<i>гаряча вода, опалення</i>	14,4	9,3	17,5	10	11,5	10	20	20	+5,6 в.п.
<i>електроенергія</i>	0	10	17,5	22,5	20,5	20	15	5	+5 в.п.
Мінімальна заробітна плата середньорічна , грн.	4173	3821	4057,5	4600	4300	4400	4173	4173	—
Врожай зернових , млн. тонн	75,1	63	63	65	62,1	63,3	63,2	67,4	-10,3%
Облікова ставка , %, на кінець року	13,5	11	12,3	14	16	17,8	17,5	16	+2,5 в.п.
Середньозважена середньорічна ставка за новими кредитами , %	17	15	14	16	17,7	18	19	19	+2 в.п.
Залучення ресурсів МВФ Нацбанком та Урядом України , млрд. дол. США	0	2,0	3,4	2,0	2,0	2,0	2,5	1,2	+\$1,2 млрд
Доходи бюджету від приватизації , млн. грн.	549	1500	1500	1500	1200	2050	1823	500	-8,9%

Методологічні пояснення до таблиць

Агреговані номінальні величини та індекси розраховані як медіана відповідних показників, наданих усіма прогнозуючими організаціями–учасниками (експертами) опитування з метою зменшення впливу показників, що знаходяться поза межами найбільшої сукупності прогнозних оцінок, зважаючи на те, що через швидкозмінність подій у вітчизняній економіці та невизначеність її подальшого розвитку, при опитуванні експертів формуються значні варіації / діапазони прогнозних оцінок, наданих усіма прогнозуючими організаціями.

Узагальнені значення величин, що прогнозуються як відсоток від ВВП (зокрема, показники зовнішнього сектору та бюджету), розраховані як відношення медіани номінального значення показника до відповідного значення ВВП розрахованого, також, по медіані. Показники, що прогнозуються у доларах США, розраховані як відсоток від ВВП з використанням медіани обмінного курсу.

Консенсусне значення дефіциту/профіциту бюджету розраховані як різниця між медіаною показників доходів та видатків.

При підготовці випуску організаціями–учасниками (експертами) опитування були надані такі матеріали:

- припущення прогнозу щодо економічної політики, яка проводитиметься у 2020–2021 роках, та деякі кількісні екзогенні параметри розвитку (наведені у табл. 4);
- прогноз основних макроекономічних показників на 2020–2021 роки (наведені у табл. 7);
- експертна оцінка ризиків на 2020–2021 роки (наведені у табл. 5 та 6);
- відповіді на запитання анкети щодо оцінки викликів та ризиків, які постали перед економікою України внаслідок введення в Україні обмежувальних заходів під час боротьби з пандемією коронавірусу COVID–19.

У підготовці випуску брали участь: Сергій Ніколайчук

Наталя Горшкова

Валерія Войтенко

Людмила Хмелюк

Інна Могілат

Наталія Сітнікова

Контактна інформація:

Департамент стратегічного планування та
макроекономічного прогнозування
Міністерства розвитку економіки, торгівлі та
сільського господарства України

Електронна адреса: lkhmelyuk@me.gov.ua

Контактний телефон: (044) 200-44-68

© Міністерство розвитку економіки, торгівлі та
сільського господарства України